Preclariſſimus & ſolẽnis tractatus de executione inſtrumẽtorum excellentiſſimi utri. iur. doc. & magni pratici domini Antonii de Cahario.

C OLLIGAM QVESTIO
nes quaſdaꝫ ꝑ numerũ circa
materiaꝫ executionis inſtru
mentorũ ſm formã ſtatuto
rum que cõiter ſunt ꝑ Italiã
Confidẽs nõ ĩ modulo mei rudis ingenii ſꝫ
in gratia illius qui effluenter dat & non in
properat. Et primo q̃ro dictat ſtatutũ q ĩ
publicũ inſtrumẽtũ nulla exceptio poſſit op
poni an alique iuſte exceptiões opponi pote
runt? Et uidetur q nõ: qꝛ uerbo generali oĩa
cõprehenduntur. ff. de leg. i. l. ſi cui ſeruos
oẽs. C. ſine cenſu uel reli. l. omnes. ff. ꝺ le
preſt. l. i. §. & generaliter. xviii. diſt. ſi ro
manoruꝫ. de maio. & obe. ſolite. & ubi lex
nõ diſtinguit: nec nos debemus diſtinguere
ff. de arbi. l. i. §. nõdũ. & . ff. de publi. l.
de precio. & quod ibi no. & tantũ ualet ge
nus quo ad oĩa quantũ ſpẽs quo ad ſpẽm. ff
de admi. tuto. l. ſi duo. de le. iii. ſi chorus.
in prin. de uſu. & habit. l. ſi ita. C. de qua.
preſcrip. l. ii. de preſcrip. xxx. an. l. ſi oẽs.
que iura ad hoc allegat Dynuſ in. c. generi.
de reg. iur. li. vi. Et ꝓ iſta pte uidetur tex. ĩ
c. ex pte tua. de of. delega. in. ii. rñſo. Incõ
trarium eſt ueritas q ſolum exceptiones friuo
le uidentur excludi. ar. ff. qui & a qui. app.
nõ licet. l. i. §. interdũ. de appel. c. paſtora
lis. & . c. ut debitus. & eſt tex. iuncta glo.
ff. de peti. here. l. & nõ tantũ. §. ſi ꝓ ẽpto
re. quod ui aut clã. l. i. §. & parui refert & ĩ
d. c. ex pte iũcta glo. q̃ĩcipit ſupple. & xii
q. ii. ſine exceptione. in. i. glo. & in. c. ꝑ
canon. de elec. in glo. ſup uerbo in exceptio
ne poſt prin. & no. in. c. cũ quis. de reſtit.
ſpo. in fi. prime glo. & quod ſuper ea addit
Io. an. allegans iura q̃ allegat glo. ĩ. d. §. et
ꝑ ui refert. & hoc in his terminis tꝫ Cy. ĩ. l.
ita pudor. ff. de adulte. Pro hoc qꝛ idem dici
mus in ꝓmiſſione cõuentionali qñ quis ꝓmi
ttit nulli contrariã exceptionẽ opponere: qꝛ
intelligitur de malitioſa: nã legitimas oppo
nere poterit pacto nõ obſtante dicto Spe. in
ti. de oblig. & ſolut. §. i. uer. inſtrumentũ
ſup uer. nullam aliã contrariã exceptionem.
allegat. ff. de pact. l. iuris gentiũ. §. ſi paci
ſcar. de elec. c. cãm que. de reſcript. cũ adeo
& . d. c. ex pte. hoc idẽ eſt in reſcripto quo
niam quantuncũqꝫ preciſe reſcribatur iudex
dꝫ legitimas exceptiones admictere ſm Ho
ſti. in ſumma de off. deleg. §. q ſit eius effe
ctum. uer. itẽ ad officiuꝫ eius ꝑtinet. allegat
d. c. ex pte. et. c. ſup eo. e. ti. & ꝺ iudi. c.
exhibita. & de prebẽ. c. fi. niſi executio tã
tũmodo demandetur de offici. dele. c. paſto
ralis. §. quia uero ſm eũ. & ideꝫ tenet ĩ. d.
c. ex pte. dicens exceptiones moratorias &
ſic friuolas uel parui preiudicii non aũt ꝑem
ptorias ꝑ dicta generalia uerba excludi ut re
fert Io. an. in. d. c. ex parte. ſup. ii. glo. ad
hoc facit etiam de ꝓcu. c. qui ad agendum.
li. vi. & quod ibi no. Io. an. in nouella. &
quod not. Spec. de eo qui renuntiauit omni
bus exceptionibus in ti. de renun. & cõclu.
§. i. uer. pone ergo. & uer. ſi quis. Nõ ob
ſtant allegata in cõtrarium qꝛ ꝓcedunt ubi nõ
eſt preſumptio in contrariũ. naꝫ generalitas
preſumptiõibus reſtringitur. ff. de pign. l.
obligõne generali. ff. de pecu. l. qui peculii
& no. in. d. ex parte. ĩ glo. ſupple ſi cõſtat
ex multis generalia uerba reſtringi que diffu
ſe ponit Io. an. in. d. c. ĩ generali. ĩ mercu.

Secũdo quero ſi nõ poſſit opponi niſi ex
ceptio falſitatis & ſolutionis. An alie iuſte
exceptiones opponi poterunt? Non uidetur
quoniã exceptio firmat regulã de regu. iur.
l. i. ĩ. fi. prime glo. cũ ergo certi ſunt caſus
exceptuati in reliquis regula firma manet. et
ſtatutum loquẽs de certis exceptiõibus taxa
tiue ad alias extendi nõ poteſt. C. de pa. qui
fil. diſtra. l. ii. & qꝺ no. in. c. in argumen
tum. de re iuri. li. vi. per Dy. Iſta ꝓprietas
niſi eſt dictiõis taxatiue qꝛ excludit quicquid
nõ includit ex ui ſermonis. ff. de nego. geſ.
l. qui aliena. §. libertus. In cõtrariũ eſt ue
ritas tex. eſt iuncta glo. in. l. ita pudor. C. ꝺ
adulte. Et hoc in his terminis tenet ibi Cy.
pro hoc rõnes & iura ſupra proxime ꝯõnis
pro hac parte allegata. Non obſtant cõtraria
quoniam licet exceptio firmet regulaꝫ tamẽ
eam nõ ampliat ut includat ultra q̃ꝫ alias de
ſe regula includeret ut. l. generali. ff. de aur
& argen. lega. ubi hoc tenet Bar. Et eſto q
dictio taxatiua excludat quicquid non inclu
dit: illud qꝺ excludit remanet ſub regula: et
quo ad excluſa nihil operatur: niſi prout uir
tus regule importat ut. d. l. ii. C. de pa. qui

VNiVERSiDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ſi.diſtra. Vnde in propoſito eſto ꝗ ſtatutũ
diſponat ꝗ nõ poſſit aliqua exceptio opponi
niſi ſolutiõis & falſitatis: quo ad alias tamẽ
habetur ac ſi nulla fuiſſet excepta cum rema
neat ſub regula que licet ſit generalis non ta
men excludit exceptiões legitimas: ut dictũ
eſt.ſ.proxima queſtione. Qua ratione attẽ
ta hoc idem dicendũ eſt ſi ſtatutum diceret:
ꝗ nulla exceptio poſſit opponi niſi ſolutio
nis & falſitatis: & nulla alia poſſit opponi:
quia eo modo quo prima generalitas reſtrin
gitur: ſic & ſecũda. Sꝫ contra predicta ĩ hac
& precedẽti.q.uidetur dictũ Bar.ĩ.d.l.i.
§. & pui refert.ff.q ui aut claꝫ.concluden
tis exceptiones procedẽtes ex aliquo capitu
lo ſtatuti opponi poſſe. exceptiones uero ꝓ
cedentes ex aliis partibus iuris non. Solutio
ibi dictum Bar.debet intelligi quando ſtatu
tum diſponit ꝗ inſtrumenta publica executi
oni mãdentur & ꝗ nulla exceptio poſſit op
poni niſi & ce. Rõnem huius & declaratio
nem uidebitis ſtatim in.iiii.qõne.

Tertio quero pro predictoruꝫ & dicẽdo
rum intelligentia clariori: dicat ſtatutum ꝗ
non obſtante exceptione falſitatis & ſolutio
nis & aliis quibuſcunqꝫ publica inſtrumẽta
executioni mandẽtur uel firma uel ualida ha
beantur. an alie iuſte exceptiones opponi po
terunt? Rñdeo neqꝫ noĩate neqꝫ alie opponi
poterũt pares uel minores expreſſis ut not.
Bu.ĩ.d.c.ex parte.in glo.ſupple in fi.et
Io.an.poſt Hoſti.ſuper ea.ad hoc de ꝑcu.
qui ad agendum. & quod no. Bar.ff.ſiquis
cau.l.ſed & ſi quis.§.queſitũ. Differt hec
queſtio a precedentibus quoniã in preceden
tibus exceptuati caſus ponuntur dilatiue &
ampliatiue & ſic clara eſt ſtatuẽtis intentio

Quarto quero ſtatutuꝫ dicat ꝗ inſtrumẽ
ta publica habeant executionẽ parataꝫ & nul
exceptio poſſit opponi niſi ſolutionis & fal
ſitatis & ce. an alie iuſte exceptiões opponi
poterunt. aduerte in his terminis debet intel
ligi: quia ſic cõmuniter ſtatuta loquntur licet
ſimpliciter ſtatuta loquantur Bart.in.d.§.
et parui refere. diſtĩguit quia aut alie excepti
ones d͛ſcẽdũt ex aliquo capitulo ſtatuti eiuſ
dem ciuitatis & ille poſſunt opponi ut.dicti
.§. & parui refert.cum ſua glo. & in.d.l.
ita pudor.non enim eſt ueriſimile ꝗ ſe p illa
generalia uerba uoluerit corrigere ut.ff.de
condi. & demon.l.nam & ea. & .C.de ĩof
fi.teſta.l.ſi quando. Si uero exceptiones ta

les deſcendunt ex aliis partibus iuris.tunc di
cit ꝗ non poſſint opponi quia debemus ĩhe
rere uerbis ſtatuti qꝫ qꝫ duris ut.l.proſpe
xit.ff.qui & a qui. & .l.i.§.ſi is qui nauẽ
ff.de exercito. ſm euꝫ quẽ licet per alia uer
ba in effectu ſequitur Anto.de butri.in dcõ
.c.item cum quis.de reſtitu.ſpo. ubi epilo
gat omnia dicta Bar.in dicto.§. & parui re
fert. Contra primã ptem diſtinctionis facit
terminatio ſupra prime & ſecũde queſtionis
Ideo quia in hac qõne conſiſtit plurimum in
telligentia huius materie. Sciendum eſt ꝗ de
iure cõmuni ſententia: iuramentum & cõfeſ
ſio executionẽ paratam habent. Primum ꝓ
batur.C.de execu.rei iudica.l.i. & .l.ſi ut
proponis.ff.de re iudi.l.a diuo pio.§.ſic
exequũtur. & .l.ſi cum nulla.ff.ad turuli.
.l.i.§.fi. & in Specu.de execu.ſentẽ.§.
.i.per totum. De ſecũdo uidelicet confeſſi
one iudiciali: eſt tex.de confeſ.l.i.ibi nam
& ſoluere cogitur.ff.de re iudi.l.ſi debito
ribus. & .l.poſt rẽ.uꝫ qñ emanat ĩ iudicio
nõ oblato libello ut no.ĩ.d.l.i.et.l.debito
ribus.ꝓbat̃ et.l.i.C.e.ti.p doc. & ĩ.l.i.
C.de lit.cõt. Et ſi dicatur ꝗliter hoc ꝓcedit
cum in.l.ſi debitori.ff.de iudic.dicatur ꝗ
ſit preceptum. Rñdeo ꝗ illud preceptuꝫ nõ
eſt ſententia ſed tendit ad executionem ſm
Bar.in.d.l.i. De tertio uidelicet iuramẽto
Eſt tex.in.l.fi.C.de fideiuſſo. & in.l.iꝫ
& ſi poſſeſſori.ff.de iureiuran. & in.d.l.
poſt rem.ubi hoc tenet Bar. & intellige de
iuramento uoluntario uel iudiciali non in ne
ceſſario ut.l.naꝫ & poſtea.§.fi.ff.de iure
iureiuran. Et hinc dicit Barto.in.l.ii.ff.d͛
iureiuran.q ſi in fine cõtractus apponeretur
iſta clauſula & poſt predicta quia d͛ predictis
poſſet dubitari dictus ꝓmiſſor detulit dicto
ſtipulatori iuſiurandum ut ſi iurauerit ſe de
bere recipe quod teneatur qui ſtipulator ſta
tim ſibi delato iuramento debere recipere iu
rauit tunc tale inſtrumentuꝫ de iure cõmuni
mandetur executioni. & miratur Bar.ꝗ con
ſuetudo hunc modum non adinuenit. habet
ergo confeſſio & iuramentum uim ſentẽtie
non tamen proprie dici poſſunt ſententie ſꝫ
glo.in dicta.l.i.ff.de re iudi.per quam di
cit Bar.ibi ꝗ ſi ſtatutum dicit ꝗ de qualibet
ſententia condemnatoria ſoluitur gabella ꝗ
de confeſſione ſeu precepto inconfeſſum nõ
ſoluetur gabella. Ex his ſtatuta Italie diſpo
nentia inſtrumẽta publica executiõi mãdari

habent fundamentũ nã inſtrã guarãtigiata ꝗ
in certis ptibus executioni mãdantur funda
tur in precepto notarii hñtis iuriſdictionem
ordinariã inter cõſentiẽtes qui in iure appellã
tur chartularii de quo facit mentionẽ glo.ff
de iudi.l.i. & tex.in.l.rẽ nõ nouã.C.e.ti
& ubi & ad queꝫ in inte.reſti.poſtu.l.fi.
Inſtrã uero cõfeſſionata fundantur ĩ cõfeſſi
one emanãte corã notario ut premittitur in
ter cõſentientes ordinariam iuriſdictioneꝫ ha
bente. Inſtrã uero ſimplicia que habẽt execu
tionẽ paratã ex forma ſtatuti capiunt funda
mentũ p ſimilitudinẽ. An autẽ de iure cõi re
periatur ꝗ inſtrã publica hẽnt executionem
paratã.uide.ĩ.q.vii. Ex his pꝫ ꝗ ſtatuta lo
quẽtia de executione inſtrĩ guarantigiati ſeu
cõfeſſionati nõ uidẽtur a iure cõi exorbitare
Statuta uero loquẽtia de executiõe inſtrõruꝫ
ſimpliciũ ſic. & hoc tꝫ Ange.in.l.ſi pretor
§.ſi iudex.ff.d͛ re iudi.quod facit ad plura
ſtatuta uero redigunt inſtrã ad uires ſentẽtie
cõfeſſionis & iuramẽti.et amplius diſponũt
ꝗ nulla poſſit obici exceptio quo minus illa
executionẽ paratã hẽant & uires rei iudicate
& conſequenter ex natura actus diſpoſiti ex
cludũt oẽs exceptiones ꝓceſſum cõcernentes
ut qꝛ nõ ſit oblatus libellus lis cõteſtata iura
mentũ de calũnia ſñia lata & ſimilia & omẽs
alias q̃s excludit res iudicata cõfeſſio & iura
mentum.C.ſen.re.nõ poſ.l.pẽptorias.C
d͛ preſcrip.lõ.tẽp.l.cũ emptor. Exceptiões
autẽ quas nõ excludit res iudicata cõfeſſio &
iuramentũ.dicta ſtatuta per dicta uerba gene
ralia nõ intelligũtur excludere ꝓbatur hoc a
perte in.c.lꝫ canon.de elec.ubi cõſideratur
ꝗ qñqꝫ datur ĩhabilitas actus geſti de iure na
turali & poſitiuo & tunc reiectio omniũ ex
ceptionum hanc nõ tollit qꝛ reiectio oĩuꝫ ex
ceptionũ fit cõtra actus quatenus aliquid re
cipit eſſe qđ nõ eſt ſi oĩ iure deficit. Iõ ſi op
poneretur in termis.d.c.lꝫ canon.ꝗ cardiã
les qui elegerũt nõ fuerũt cardinales admicte
retur hec exceptio: ſimile in ꝓpoſito ſi dice
retur iſtrũꝫ nõ fore iſtrũꝫ publicũ guarãtigi
atũ uel cõfeſſionatũ ut dicaꝫ.ĩ.xi.q. Qñqꝫ
datur habilitas actus geſti ſeu cãe agentis ſal
tem inſpecto iure nature lꝫ deficiat iure poſi
tiuo. & tunc ſi actus eſt talis cuius ualiditas
ponderatur d͛ iure naturali obiectus excepti
onis cõcludẽtis effectũ actus geſti ſeu cauſe
agentis iure poſitiuo nõ admictitur. Si uero
eius ualiditas ponderetur ſm ius poſitiuuꝫ

ut qꝛ eſt actus qui ſubicitur iuri poſitiuo &
admictitur exceptio ut patent hec ex.d.c.lꝫ
canon.qđ loquitur in actu electionis pape in
qua ꝓceditur ſm merũ ius nature qꝛ eius ele
ctio non ſubicitur ex toto iuri poſitiuo ꝓce
dens. Mõ in ꝓpoſito ex diſpõne ſtatuti pon
deratur actus iuris exequẽdi nõ actus iuris ꝓ
cedendi & reiectio exceptionis uenit ad ius
exequẽdi non aũt ad ius ꝓcedendi iõ opponi
nõ pñt ex natura actus diſpoſiti. exceptiones
uero cõcernẽtes ius exequendi ſic: nõ obſtan
te generali exceptionũ executionũ cõcernen
tium reiectionẽ p dicta.ſ.in.i. & .ii.qõne
Diſtinctio igitur Bart.in termĩs noſtre.q.
uera eſt: uidelꝫ ꝗ exceptiones ꝓcedẽtes ex ali
quo capitulo ſtatuti opponi pñt. ꝓcedentes
uero ex diſpõne iuris cõis nõ. Rõ quoniã ſta
tutũ ex quo deſcendit exceptio: cõſiderat in
ſtrumentũ exequibile: et ꝓpterea nõ obſtãte
reiectione generali exceptionuꝫ opponi pñt
iuſte ꝓcedentes a ſtatuto ſed ius cõe ex quo
exceptiones deſcendũt nõ cõſiderat inſtrũm
exequibile qꝛ de iure cõi inſtrã nõ merentur
executionẽ: iõ nõ pñt opponi ad ius exequẽ
di introductũ a ſtatuto. ſed ſi ſtatutuꝫ nõ in
troduceret ius exequẽdi bene opponi poſſẽt
& ſic loquitur prima & .ii.q. Cõcluſio igi
tur eſt ꝗ generalis excluſio exceptionũ ad ꝓ
ceſſum nõ excludit ſpẽales exceptiões a iure
cõi ſeu ſtatuto ꝓcedentes p dicta in.i.et.ii.
q. Et eadeꝫ rõne generalis excluſio ad ius ex
equendi non excludit iuſtas exceptiones que
ad executionẽ pñt opponi ſiue ꝓcedant a ſta
tuto ſiue a iure cõi. ſed actus diſpoſitio bene
põt excludere exceptiones cõcernẽtes ꝓceſ
ſum & etiã executionẽ ut dicã.ĩ.q.vi. quo
caſu p generalitatẽ reiectionis exceptionum
non ĩportatur ultra naturam actus diſpoſiti
quo minus iuſte exceptiões opponi pñt ſiue
a iure cõi ſiue a ſtatuto ut dictũ eſt ꝓcedẽtes
& hoc uult clare Io.an.in ti.de ſenten.§.
ut aũt in addi.ad Spe.ibi & maxĩe cũ ꝓcedat
nullitas ex ui alterius ſtatuti & ce. & dicam
ĩ.q.xi.hoc etiã uoluit Franci.accur.ut pꝫ
ĩ.q.xviii.ubi eius uerba refero: pro hoc qꝛ
ſtatutũ ius ciuile eſt.ff.de iuſti. & iure.l.
oẽs populi. & ſic ſicut generalis diſpõ iuris
ciuilis oĩum exceptionũ excluſiua legitimas
nõ excludit: ſic nec diſpõ ſtatuti. pro hoc qꝛ
ſtatutũ dꝫ interpretari ſm ius cõe.C.de no
xal.l.ſi ſerui noſtri. & reſtringi ne quis dã
nũ ĩdebite patiatur.ff.d͛ iur.pat.l.adigere

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

.§. quamuis. & ſpālia generalibus derogant
ſiue procedant ſiue ſequantur. ff. de reg. iu
ris. l. in toto. & .l. q. queſitum. §. pe. ff. de
fundo inſtruc. per Bar. unde in terminis no
ſtre propoſite qōnis concluſio eſt q. excepti
ones que non excluduntur ex natura actus di
ſpoſiti per dictaȝ generalitatē non intelligun
tur excluſe: unde omnes exceptiones que op
poni poſſunt ad executionem ſeu ad ius exe
quendi ſeu ad rem iudicataȝ opponi poterūt
cōtra inſtrumenta huiuſmodi non obſtante
generali exceptionū reiectōne per iura allega
ta. ꝫ. in prima & .ii. q. Exceptiones uero q̄
opponuntur ad proceſſum nō quia ille exclu
duntur ex natura actus diſpoſiti dum ſtatutū
diſponit q. inſtrumenta habeant executioneȝ
paratam & de illarum excluſione ſenſit ſtatu
tum non de iuſtis exceptōnibus que opponi
poſſunt ad ius exequendi. & nunc habes ītel
lectum huius materie. Et adde q. de exceptio
ne peremptoria dico. ī. qōne proxima. ī fi.

Quīto iuxta promiſſa quero que ſunt ex
ceptiōes que poſſunt opponi poſt ſententiā
in executione ubi attendendum eſt q. quedaȝ
exceptiones opponuntur poſt ſentiam nō cō
tra ſententiam ſed contra actionem primam.
Et in iſtis ſiquidem aliqua eoruȝ oritur poſt
ſentententiam uel oritur uel renouatur ī ipſa
ſententia: tunc poteſt opponi poſt ſententiā
ita loquitur. ff. de tranſactio. l. poſt. ff. ad
macedo. l. eaȝ & ſi. Declaro mulier tuta uel
lei ano condemnatur exceptione non oppoſi
ta certe in ipſa ſententia mulier intercedit ꝓ
alio & de nouo in ipſa ſentētia obligatur. me
rito poteſt opponere exceptionem poſt ſen
tentiam quia in ipſa ſententia oritur & reno
uatur facit. l. iiii. §. ſi ex conuentione. ff.
de re iudic. Si uero exceptio habuit originē
ante ſententiam tunc regula eſt q. non poſſit
opponi poſt ſententiaȝ ut dicta. l. perempto
rias. C. ſenten. reſcin. non poſſe. Fallit ī mi
nore qui petit reſtitutioneȝ in integrū poſt
ſententiam poteſt opponere ut. ff. de mino
ri. l. minor. xxv. an. obmiſſam. Fallit in mi
lite qui reſtituitur ipſo iure ut poſſit oppo
nere exceptionem ut. l. i. C. de iur. & fac.
igno. Fallit in macedoniano odio creditorū
ut dicta. l. tam & ſi. Fallit in aliis qui reſtitu
untur ex clauſula generali uel iuſta cauſa ab
ſentie ut. l. fi. ff. de reſtit. ī integ. ſm Bar.
in dicta. l. i. C. de iur. & fac. igno. & uide
glo. in dicta. l. i. C. de iur. & fac. ignora.

que enumerat multos alios caſus cuius uerba
quaſi ad litteram ſunt predicta. Quedaȝ uero
exceptiones opponuntur poſt ſententiā con
tra ipſam ſententiam. & hic aduertendū aut
de illa exceptione liquet nullo alio ꝓbato ex
trinſecus ut quia fuit prolata nulla proceden
te inſtātia uel fuit condēnatus dominus ubi
deberet condemnari procurator & ſimilia &
tunc etiaȝ impeditur executio ut. l. i. C. de
executi. rei iudi. & . ff. eo. l. ſi cum nulla.
Si uero requiritur alia probatio extrīſecus:
& tunc aut iſta probatio requirit altioreȝ in
daginem & non impedit executionem ut. l.
fi. C. de ordi. cognit. & . l. ii. C. de fal. &
de in integ. reſtit. c. auditis. Si uero illa ex
ceptio poſſet probari incontinenti tūc impe
diretur executio: caſus ē in. l. fi. C. ſi ex fal
inſtrumen. nam illa. l. loquitur quando iā in
alio iudicio inſtrumenta erant probata falſa
ita q. falſitas erat prompta & manifeſta. Hec
diſtinctio probatur per rationem: naȝ in exe
cutione ſententie adhibetur cognitio ſumma
ria ut. l. a diuo pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de
re iudic. ſed in ſummariis cognitionibus ad
mittuntur exceptiones que poſſunt probari
incontinenti non ille que requirunt altioreȝ
indaginem ut. l. iii. §. ibidem. ff. ad exhibē
& . l. ille a quo. §. ſi de teſtamēto. & . l. is
a quo. in princ. ut in poſſeſ. legato. & quan
do dicatur exceptio probari in continenti ui
de. ī. qōne. ix. Ex hoc habetis praticam qn̄
formas exceptiones contra executioneȝ ſen
tentie: quia debes dicere quas paratus ſum in
continenti probare quia ſi non poſſet proba
ri incontinenti iudex poſſet eam reſpuere qꝺ
eſt notandum & menti tenendum ſm Bart. ī
dicta. l. fi. C. ſi ex fal. inſtru. cuius uerba fe
re ad litteram ſunt predicta. & ideȝ licet nō
ſic diffuſe ponit ī. d. l. i. C. de iur. & fact.
igno. & probatur proxima diſtinctio in. l.
ii. C. de edic. diui adri. tollen. Quando autē
exceptio dicatur habere altiorem indaginem
uide infra ī. ix. q. Ex his habes que exceptō
nes opponi poſſunt in executione inſtrumē
ti in terminis ꝓxime qōnis. plurimas tamen
ſpecialiter ſubdam in hoc tractatu. Aduerte
tamē q. licet contra ſententiam exceptio per
emptoria opponi non poſſit ut. l. perempto
rias. C. ſen. reſcin. non poſ. & . ꝫ. dixi hac
eadem qōne contra inſtrumenta opponi pōt
duplici rōne. Prima quia oritur cū inſtrumē
to quod non contingit in ſententia. Secūda

quia quo ad excludendas exceptiones inſtru
mentum non habet uim ſententie quia nulla
cauſe cognitio preiudicialis preceſſit ſꝫ diſti
ctionem tamen premiſſam. & hoc tēt Bal.
in dicta. l. peremptorias. C. ſenten. reſcin.
non poſſe.

Sexto quero dicat ſtatutum q. contra ex
ecutionem inſtrumenti nihil poſſit opponi:
non autem dicit contra inſtrumentum & ſic
differt a quarta queſtione an poterunt oppo
ni exceptiones que opponi poſſunt contra
inſtrumentum? Reſpondeo non ſm Bart.
in. l. ſi filius. ff. quod cum eo. quod dictum
debet intelligi quando ſic ſtatutum diſponit
q. ex natura actus diſpoſiti exceptiones cōtra
executionem excludantur uel quādo ſtatutū
diſponeret q. executio inſtrumenti fieret nō
obſtante exceptione que poteſt in executiōe
opponi. nihilominus iuſte exceptiones exe
cutionem impedientes ſeu que in executione
poſſunt opponi non intelligerentur excluſe
& ſic intellige dictum Bart. ut dixi ſupra in
quarta queſtione.

Septimo quero: an ſit reperire caſum q.
de iure communi inſtrumenta habeant execu
tionem paratam? Reſpondeo ſic: quando in
cōtractu apparet iuramentū delatum uel pre
ſtitum ut dixi ſupra in quarta queſtione. Itē
inſtrumentum depoſiti habet executioneȝ pa
ratam ſcđm Bart. in. l. pen. C. depoſiti. per
illum tex. ibi dum dicit: illico eum reddere
modis omnibus compellatur: & ibi qꝫ celer
rime reſtituatur & ibi quanto citius & cet.
quod etiaȝ apparet ex eo q. exceptiones que
requirunt altiorem indaginem non poſſunt
in eo iudicio opponi. Sed in extraordinario
iudicio reſeruantur. Bald. tamen ibi tenet q.
iudiciarius ordo requiratur & cōſuetudo ob
ſeruatur quod tutius puto.

Octiuo quero quid ſi ſtatutum diſponit
q. inſtrumenta ſcđm ius gentiuȝ exequantur
Reſpondeo omnes exceptiones a iure ciuili
introducte ex natura actus diſpoſiti excluſe
intelliguntur ut dicto. c. licet canon. & di
ctum eſt in quarta queſtiōe ſupra. Et propte
rea teſtamentum factum in Barbaria corā du
obus teſtibus quia preſumitur ibi ius gentiū
obſeruari ualet ſcđm Bar. qui dicit ſic ſe con
ſuluiſſe in. l. ius autem ciuile. ff. de iuſti. et
iure: & executioni mandentur in Italia ubi
uigeret ſtatutum.

Nono quero dixi ī quinta queſtione q. ex
ceptiones requirentes altiorem indagineȝ nō
poſſunt opponi poſt ſentētiā nec impediunt
executionem ſentētie & ſimiliter inſtrumen
torum habentium executionem paratam ut ē
tex. ſm Bar. in. l. pen. C. depoſiti. Quero
quando exceptiones dicantur requirere altio
rem indaginem: & ſic dicantur non poſſe in
continenti probari? Reſpondeo ſcđm Barto
in. l. iiii. §. condemnatū. ff. de re iudic. qn̄
examinari non poſſunt infra tempus īfra qđ
examinatur executio ſi reperiātur bona mo
bilia uel nōīa dicit tex. ī. l. ſi is a quo. ff. ut
in poſſ. lega. Vel clarius ille dicūtur require
re altiorem indaginem que non poſſunt exa
minari infra tantum tempus infra quantum
proceſſus principalis expediretur etiam ſi ta
lis exceptio non opponeretur per. d. l. ſi is a
quo ſm Bar. in extrauagā. ad repri. in uerbo
ſummarie. ex quo patet q. ſi executio inſtru
menti haberet fieri ex forma ſtatuti realiter
& perſonaliter ad uoluntatem creditoris ut
uidi in aliquibus ciuitatibus q. tunc nulla ex
ceptio ꝓbanda admitteretur niſi ea que mo
mēto probari poſſet forſitan per aliud publi
cum inſtrumentum. & propterea cautus de
bet eſſe exceptionem opponens q. ſe offerat
eam incontinenti ꝓbare alias iuſte reici poſ
ſet ut dictum eſt in excipiente contra ſenten
tiam in dicta quinta queſtione.

Decimo quero quid ſi ſtatutum diſponit
q. nulla exceptio contra inſtrumentum oppo
ni poſſit niſi ſolutiōis & falſitatis & ce. cō
ſtat q. in his duabus ſi opponantur debet ob
ſeruari ius cōmune cum nihil ſtatutuȝ ſuper
earum probatione diſponat ar. ff. de libe. et
poſt. l. comodiſſime. c. ſuſceptū. de reſcrip
li. vi. Quid ſi ſtatutum diſponit q. debeat in
fra certuȝ terminū probari et opponūtur alie
exceptōes que per predicta nō intelliguntur
reiecte ut eſt dictum in prima & . ii. iii. q.
an debebunt probari infra terminuȝ iuris cō
munis uel infra terminū ſtatutum ad probā
dum exceptionem falſitatis & ſolutiōis? Re
ſpondeo infra terminū ſtatutū exceptōibus
ſ. nominatis: predicta no. per Bar. ī. l. ſi le
gatū. in prin. de an. lega. & quod no. glo.
in. l. fi. §. ſi a locis. ſuper uerbo conſuman
tur. C. de iur. delibe.

Xi. quero an retentis terminis quarte. q.
poſſꝫ opponi exceptio nullitatis? Reſpōdeo
ſolutio apparet in dicta quarta qōne: uideliȝ
q. quādo ex ꝑte eius qui opponit exceptionē

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

nullitatis nil eſt ꝓbandum ut qꝛ inſtrũꝫ non
eſt publicum uel caret annis domini indicti
one teſtibus uel ſubſcriptione uel obligatio
inſtrumẽto deducta eſt nulla: & tunc exce
ptio nullitatis impedit executionem ut.l.i.
.§.& parui refert.ff.quod ui aut clam.ꝑ
Bar.& .ff.de re iudi.l.iiii.§.condemnatũ
.C.de ꝓcurat.l.licet.C.de ſentẽ.que ſine
cer.quan.l.ii.& ſic intelligitur Innoc.de
offi.deleg.c.cum in iure.& .l.ſi cum nul
la.ff.de re iudi.& .l.i.C.de except.rei iu
di.Quandoqꝫ eſt aliquid probanduꝫ: & tũc
aut iſta cognitio habet altiorem indaginẽ qđ
qualiter intelligatur dictuꝫ eſt ſupra in.ix.
queſtione: & tunc non impedit executionẽ
ut.l.fi.in fi.C.de ordi.cogni.C.de fal.l.
.ii.C.depoſiti.l.pe.ſm intellectum Bar.
aut non habet altiorem indaginem: quia tũc
poteſt incontinẽti probari: & tunc impedit
executionem ut.l.iudicati.C.ſi ex falſ.in
ſtru.& de iudic.l.ſi pretor.§.marcellus.
qui expreſſe hoc probat referendo ad primũ
caſum illius.l.ut glo.facit.Et probatur per
rõnem quia in executione inſtrumenti ſicut
in executõne ſentẽtie requiritur cauſe cogni
tio ut.l.a diuo.§.ſi ſuper.ff.de re iudici.
Sed in cognitiõe ſummaria exceptio que re
quirit altiorem indaginem non admictitur
ut.l.iii.§.ibidem.ff.ad exhiben.C.de edi
di.adri.tollen.l.ii.Sed ille que nõ requirũt
altiorem indaginem ſic ut.l.ille a quo.§.ſi
de teſtamento.ff.ad trebelli.ſic diſtinguit
Bar.in exceptione nullitatis contra ſentẽtiã
in.d.§.condemnatum.& latius in.l.fi.C
ſi ex fal.inſtru.ut dixi in quinta q̃ne.hoc
idem tenet Io.an.in ti.de execu.ſen.§.ult
uer.xvi.in addi.ad Spec.& domini de rota
in eorum deciſione.cclxxxii.Non eniꝫ ꝑ di
ctum ſtatutum firmatur obligatio que nulla
eſt: nam obligationes que carent propriis ui
ribus nec officio iudicis nec magiſtratus nec
lege firmari poſſunt.ff.de actio.& oblig.
.l.obligationes.facit.ff.de teſta.mili.l.i.
inſti.e.ti.§.i.& propterea de nullitate ob
ligationis patente uel que ſtatim poſſit pro
bari opponi poteſt: ut quia contractus ſit fa
ctus contra legem ut.l.non dubium.C.de
legi.C.de ſa.ſan.eccle.l.iubemus.§.ſane.
& omnis nullitatis exceptio undecũqꝫ pro
ueniens ſm predictam diſtinctionem ſiue ꝓ
ueniat a iure ſiue ab aliquo capitulo ſtatuti.
& propterea Io.an.in ti.de ſentẽ.§.ut aũt

uer.hoc autem notandum.in addi.ad Spe.
ſequens Nico.de mat.qui ut ipſe refert ĩ.q.
que incipit: Statutum eſt in ciuitate.tenuit
q̃ ſi ſtatutum eſt in ciuitate q̃ cõtra preceptũ
factum in confeſſum non poſſit excipi niſi đ
falſo uel ſolutione poterit opponi exceptio
nullitatis & maxime cuꝫ procederet nullitas
ex forma alterius ſtatuti allegat q̃ preceptuꝫ
non rite factum non dicitur preceptum.ff.
de contrata.l.non quem uis.cum concordã
tiis allegatis de cler.non reſ.c.tue.in glo.
.ii.& ſuffragio ſuper ea.Et ſic pꝫ q̃ nõ eſt
faciendi uis an procedat exceptio ex ui alteri
us ſtatuti an ex ui iuris cõmunis: ut uidetur
uoluiſſe Bar.in dicto.§.& parui refert.de
quo dic ut dixi in quarta queſtiõe.hinc etiã
Io.an.in preallegato uer.xvi.de ſentẽ.ex
cõmu.§.ultimo.refert Rofre.bono.in ſua
queſtione.xlv.& Guido de ſuza.poſt eum
terminaſſe q̃ ſi unum ſtatutum dat certaꝫ for
mam ſententiãdi & aliud iubet infra tempus
ſententiam executioni mandari non obſtãte
aliquo ſtatuto: ſentẽtia in qua conſtat formã
primi ſtatuti non eſſe ſeruatam executiõi nõ
mandabitur: nec primum ſtatutum cenſetur
ſublatum allegat.ff.de uerbo.oblig.l.doli
clauſula.& .ff.de legat.iii.l.ſiquis.in pri
cipio teſtamenti.quod uerum eſt: quia exce
ptio reſpicit formam executiõis non formã
ſententiandi: & nunc clare intelligis per dcã
in quarta queſtiõe.& hoc in exceptõne nul
litatis patente ſeu alia nõ patente ut uult Bar
ĩ dicto.§.parui refert.dũ dicit opponi poſ
ſe non obſtante ſtatuto q̃ inſtrumentuꝫ non
eſt inſtrumentum publicum nel caret annis
domini indictione ſubſcriptione que concer
nũt nullitatẽ & q̃ inſtrũm nõ eſt guarantigi
tum ſiue confeſſionatum que concernũt ſub
ſtantiam inſtrumenti & ſolennitatem a ſtatu
to requiſitam.ergo idem in aliis exceptioni
bus non patentibus que ꝓbari poſſunt incon
tinenti cum a pari iudicentur ut in hac q̃ne.
& in quinta dictum eſt ſm ipſum abſqꝫ diſti
ctione prouenient a ſtatuto uel a iure cõt.

Xii.quero an retentis dictis terminis cõ
tra inſtrumentũ poſſit opponi exceptio pre
ſcriptionis inducte a iure cõmuni uel ab alio
ſtatuto? Reſpondeo ſic ſi ꝓbari poſſit incon
tinenti uel liqueat ex inſtrumento alias non:
ut dictum eſt ſupra in precedenti queſtione.
Idem in exceptione pacti de non petendo &
in exceptione ſolutionis.hoc in exceptione

ſententie tenet Io.an.in ti.de execu.ſent.
uer.xvi.in fi.Item in exceptione nouatiõis
& contrarii laudi.Primum ponit Specul.in
de execu.ſenten.§.fi.uer.in utrunqꝫ Bal.
in.l.ii.C.de execu.rei iudi.Idem de excep
tranſactionis dicit Spe.in dicto ti.uerſ.xii
quod intellige quando ualet tranſactio.nam
ſuper inſtrumento confeſſionato ſeu guarã
tigiato uel alio executionem merente niſi in
dubiũ reuocetur trãſigi non poteſt ſicut nec
ſuper ſententia que tranſiuit in rem iudicatã
de qua nulla habetur exhibitio ſm Bar.C.de
tranſac.l.ſi cauſa cognita.ff.e.ti.l.ſi poſt
rem.§.i.& .ff.de condi.inde.l.elegãter
.§.i.& Io.an.latius in ti.de arbitro.§.i.
uer.arbitraror uero.ad fi.in additi.que inci
pit: Eſt ſciendum.& idem in compromiſſo
quod uerum intellige niſi partes tranſigerẽt
uel compromicterent cum clauſula nõ obſtã
te inſtrumento quoniam tunc uiderentur in
ſtrumento renuntiare ſm Bal.C.de tranſac
.l.ſi diuerſi.Ideꝫ in aliis exceptionibus ex
ecutionem ſententie impedientibus conueni
entibus executioni inſtrumentorum ut me
tus doli & aliis que Specu.ponit in dicto ti
de execu.ſenten.Ideꝫ in exceptione non nu
merate pecunie ſm Cy.in.l.in contractibus
.C.de non nume.pecu.in quarta queſtione
in prin.& idem Bal.ibi.

Xiii.quero quid in exceptione ſimulatio
nis? Bart.in.l.i.§.& parui refert.dicit q̃
ſimulatio bene facit deficere contractuꝫ quia
cum deficiat conſenſus non eſt ille cõtractus
qui ſimulatur ſꝫẽ ille qui uere agitur ut ĩ to
to ti.C.plus uale.quod agi.ſed tamen bene
eſt inſtrumentum publicum.C.ſi quis alte
ri.l.i.& .l.quauis.& .l.cum proponas.
Eſt ergo inſtrumentum publicum tamen di
citur cõtractus ſimulatus.unñ iſta exceptio ñ
poſſꝫ opponi niſi a ſtatuto permicteretur qꝛ
non impugnat inſtrumentum ſed impugnat
uires cõtractus cõtentas in inſtrumento ſm
eum.Ex cuius theorica habes q̃ ſtatutum ꝓ
hibens exceptionem opponi cõtra inſtrumẽ
tum non excludit exceptionem contra cõtra
ctum & econtra.& ſic multum ſunt attendẽ
da uerba ſtatuti ut dixi in.vi.queſtiõe.Bal.
autem in propoſita queſtiõe in.l.i.C.plus
uale.quod agi.dicit q̃ aut eſt ſimulatio ꝓba
ta per preſumptionem iuris & de iure & po
teſt opponi ut.C.đ dona.ante nup.auten.
ſꝫ iã neceſſe.aut eſt ſimulatio ꝓbanda & tũc

refert aut obicitur contractui & non poteſt
opponi: aut ſubicitur rogitui tabellionis: qꝛ
dicitur q̃ rogatus fuit ſimulate: & poteſt op
poni dicendo q̃ notarius fuit ſimulate roga
tus quia partes finxerunt ſe rogare cum non
intenderent eum rogare uel dicendo q̃ teſtes
fuerunt ſimulate adhibiti.per hoc enim dici
tur q̃ inſtrumentum non eſt inſtrumentum
quia deficit ſolennitas in ſubſtantia rogitus
ut in auten.de tabelli.§.nos autem.Et ideo
ſalua ſemper ueritate que debet eſſe ſemper ĩ
preponente & opponente q̃ ſm eum eſt dili
genter notandum.Idem autem Bal.in.l.fi.
.§.ſi in computatione.circa fi.C.de iure de
liberan.dicit q̃ heres qui ex forma ſtatuti nõ
poteſt opponere q̃ inſtrumentum eſt ſimu
latum: quia inſtrumentum ſimulatum nõ eſt
inſtrumentum cum non faciat fidem ſimula
tione probata.unde licet ſuperficialiter appa
reat eſſe inſtrumentum tamẽ ſubſtantialiter
nec intellectualiter eſt inſtrumentuꝫ.nec enĩ
proprie dicitur q̃ abuſiuuꝫ eſt ut.ff.de ſuis
& legi.l.item pretor.& inſtrumentũ quod
non habet uim probandi non eſt proprie in
ſtrumentuꝫ quia dicitur ab inſtruendo.ff.de
uerbo.ſigni.l.notionem.§.inſtrumẽtorũ
Statutum enim debet intelligi de inſtrumen
tis efficacibus nõ de nullis ut patet.ff.de pe
nis.l.ſi quis aliquid.§.teſtamẽtũ.ff.quẽ.
teſ.ap.l.ii.§.i.nã illud qđ caret effcũ etiã
noĩe caret ut.C.de ꝓba.l.cũ precibus.niſi
ſtatutũ remoueret expreſſe exceptõeꝫ ſimula
tiõis qꝛ tũc ꝓpter ĩiquitatẽ ſtatuti recurrere
tur ad ſubſidiũ eccleſie.ſecus ſi ſtatutũ nõ re
moueret exceptionẽ ſed aſſignaret certuꝫ ter
minũ qui nõ dicitur iniquitas ſꝫ iuſtitia poſi
tiua ut.ff.de poſtu.l.i.§.mixtum.in uer
bo ratus ſm eũ cuius uerba ſũt predicta.Ad
uerte ꝓ clariori intelligentia huius q̃nis.Si
mulatio eſt genus cõtinens plures ſpẽs.naꝫ
quãdoqꝫ figuraliter agitur unus cõtractus ſꝫ
in ueritate agitur q̃ nihil ualeat.Interdũ agi
tur q̃ ualeat ut alius contractus non ut figu
raliter celebratus.Interdum celebratur unus
contractus figuraliter.ſed agitur ut modico
tpe duret.Interdum celebratur primus cõtra
ctus figuraliter pretextu alicuius.Exẽplum
primi membri ſi aliquis timet tyrannum uel
uult effugere onera alicuius uel aliquid ſimi
le facit alienationẽ bonorũ ſuoruꝫ uel partis
ipſorũ ĩ aliũ cũ ĩ ueritate agebatur ĩter eos q̃
nõ foret alienatio ſed ſolũ fiebat ad reparãdũ

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Hac puto appellari chartam ad apparitet ſa
ctam hoc eſt ad apparenduʒ ſeu ad reparandũ
& de hac queſtione loquitur . ff . de contra .
empt . l . nuda . & . ff . de reg . iur . l . imagina
ria . ff . de ritu nupti . l . ſimulate . & de aqua
plu . arcen . l . emptor . quo caſu non ualet ut
dictis iuribus patet . Exempluʒ ſecundi mem
bri quando celebratur contractus uẽditionis
& agitur contractus pignorum : & tunc ua
let quod in ueritate agitur non quod ſimula
te concipitur . C . plus ual . q̃ agi . per totum
. C . de contrahen . empti . l . empti fides . &
no . in dicta . l . nuda . & dicta . l . imaginaria .
Exemplum tertii membri quia forte emptor
debet reuendere cito ut . ff . de manu . l . iiii .
. §. ſi ab ignoto . Hec tria poſuit Bart . magi
ſtraliter in quodam ſuo conſilio quod ĩcipit
In nomine domini amen : factum tale eſt Pe
trus Nichole . Exemplum ultimi membri ſi
promicto ex cauſa mutui pro ſalario patroci
nii preſtando . Circa quod membruʒ aduerte
quia interdum promictitur ex cauſa mutui
uel alterius iuſti contractus quod debebatur
ex alia iuſta cauſa iam preterita & finita ut ſi
promicto ex cauſa mutui quod debebam ex
cauſa iuſti patrocinii preſtiti : tunc tenet con
tractus . C . ſi cer . peta . l . ſi ex pretio . ff . e .
. l . ſingularia . nec poteſt dici ſimulatus quia
obligationis ſubſtantia non deficit & debitũ
ex una cauſa poteſt in aliaʒ conuerti ut dictis
iuribus patet . Et propterea eſto ꝗ ex forma
ſtatuti poſſet opponi exceptio ſimulationis
hoc caſu ſimulationis exceptio opponi non
poſſet quia ut dictum eſt non eſt contractus
ſimulatus ſm Bar . hoc tenentẽ in dicta . l . ſi
ex precio . Quãdoqʒ promictitur illud quod
non debetur ex iuſta cauſa futura : tunc cauſa
non ſecuta opponi poteſt exceptio ſimulati
onis quoniam etiam ſi promictitur ex cauſa
mutui ex cauſa futura : cauſa nõ ſecuta intra
biennium opponi poteſt exceptio non nume
rate pecunie ſeu non ſecute cauſe que idem ẽ
quod exceptio ſimulationis . C . de poſtula .
. l . ſi ſub ſpecie . ubi hoc per Bar . & Bal . cõ
cludẽtes ꝗ ubi ex forma ſtatuti poteſt oppo
ni exceptio ſimulationis ꝫ inſtrũʒ huiuſmõi
poteſt opponi etiam exceptio nõ numerate
pecunie in caſu quo de iure talis exceptio de
tur . Quandoqʒ promictitur illud quod non
debetur ex cauſa preſẽti uel futura turpi uel
inhoneſta uel nulla : tunc habet locum exce
ptio ſimulationis uel exceptio ſine cauſa uel

etiam iniuſta cauſa ut . l . i . C . de conditi . ob
tur . cãm . & dicta . l . ſi ſub ſpecie ſm Bart .
ſubdens ꝗ quando ex forma ſtatuti permicti
tur opponi exceptio ſimulationis debet ĩtel
ligi quando permictitur ſpe future cauſe nõ
ſecute . & tamen alia cauſa in inſtrumẽto ex
primitur uel pretextu alicuius cauſe iniuſte
uel turpis . & hec eſt uera exceptio ſimulati
onis non quando debitum ex una cauſa iuſta
promictitur ex alia iuſta cauſa ſm euʒ ibi &
in dicta . l . ſi ex pretio . ſicut igitur ex predi
ctis plures ſunt ſpecies ſimulationis : & uer
bum ſimulationis multipliciter poteſt intelli
gi . ex quo liquet ꝗ dicens inſtrumentuʒ ſimu
latum ſiue agendo ſiue excipiendo debet ſpe
tiem ſimulatiõis exprimere alias nulla alia fa
cta declaratione ille contra queʒ dicitur ſimu
latus debet obtinere ut . l . i . in princi . ff . de
eden . & . l . pomponius ſcribit ſi frumentũ
. ff . de rei uendi . in fi . que loquitur in agen
te & idem in excipiente ut . l . i . §. labeo . ff .
de flumi . & de leg . i . l . titie textores . in pri
Idem in probante obſtare ut . ff . de no . oper
nunc . l . non ſolum . §. ſed ut probari . & ibi
no . C . de peti . here . l . ſi poſt motam . & q̃
nota . in glo . ſuper uerbo probaretur : & ẽ ex
preſſum de probat . in . c . in preſentia . & ſic
concludit Barto . in preallegato conſilio ſub
dens in eodem ꝗ conſtitutio precarii non fa
cit ceſſare ſimulationem quando alias contra
ctus preſumitur ficticius quia ſicut preſumi
tur fictus contractus ſic & actus conſtitutio
nis precarii allegat . l . i . C . de ſuffra . & ideʒ
in renuntiatione exceptionis ſimulatiõis . ff
de nouat . l . doli . uer . uerſum . Sed an exce
ptioni ſimulationi huiuſmodi poſſit renun
tiari poſuit latius Bar . in . l . nemo poteſt . ꝺ
lega . i . Et modum proponendi & articulan
di ſimulationem poſuit . C . de pact . l . pacta
nouiſſima . Et an ex contractu ſimulato trãſ
feratur dominium uel poſſeſſio poſuit in . l .
emptor . ff . de aqua pluui . arcẽ . Que ſtudio
breuitatis huius tractatus obmicto . Ad ſolu
tionẽ igitur queſtionis longius utilitatis cau
ſa euagatus rediens concludo ꝗ ſimulationis
exceptio proprie ſumpta opponi poteſt cuʒ
diſtinctione an ſit patens & ſi non ſit an poſ
ſit incontinenti probari uel nõ ut dixi in . v .
queſtione . Que autẽ ſit exceptio ſimulatio
nis proprie pʒ ex predictis : qꝛ illa eſt que in
ſtrumentuʒ anullat ſeu eneruat ipſo iure uel
ope exceptionis nõ illa que uiribus ſubſiſtit :

fateor ꝗ ſi petatur excipientẽ habere declara
re ſpẽm ſimulationis ꝗ procederet iudicium
in ſpecie probata . C . de anna . excepti . l . i .
. Ex his etiaʒ pʒ ꝗ ſi ſtatutum permicteret ex
ceptionem ſimulationis opponere ꝗ omneʒ
ſpẽm ſimulatiõis opponeret que uideliʒ anul
laret uel eneruaret inſtrumentũ ipſo iure uel
ope exceptionis & ce . & ſic etiaʒ exceptio
nẽ nõ numerate pecunie : & oẽs ſimulatiõis
ſpẽs huiuſmodi poſſent opponi & ꝓbari ſm
ius cõe ſiue requireret altiorem indaginem ſi
ne non quia intelligitur ſtatutum eã ſimulati
onis exceptionẽ permictere ꝗ opponatur ad
ꝓceſſum ut pʒ ex dictis . iiii . q .

Xiiii . q̃ro an retentis dictis termĩs . iiii .
q̃nis opponi poſſit ꝗ inſtrumentũ nõ eſt li
quidum . Aduerte pro intelligentia uidendũ
eſt : an inſtrumenta que non ſunt liquida poſ
ſint executioni mãdari : uerbi gratia ꝓmiſiſti
mihi damna ſeu intereſſe & dicendum eſt ꝗ
ſic quoniã obligõ predicta oĩ reſpectu ẽ pre
ſens & non dicitur habere diem neqʒ conditi
onem ſicut quando qualitas legata debet alte
rius arbitrio declarari ut no . in . l . i . ff . de le
ga . ii . ubi per dictã rõnem hoc tenet Bar . in
ultima . q . & Bal . in . l . ii . C . de excepti . rei
iudi . debebunt tñ liquidari ſm eos . Moduʒ
aũt liquidandi ſeu pratica eſt duplex . Primo
ꝗ actor petat inſtrumentũ non liquidum ex
equi & in proceſſu executionis liquidari in
ſtrumentũ . hunc modũ tradit Bart . in . l . i .
ff . de edendo . per ibi nota . & in . l . ii . C . de
ſentẽ . que ſine cer . quan . uideliʒ incõtinenti
petita executione inſtrumenti ꝓducat articu
los ꝓ liquidatiõe ad probationẽ damni uel in
tereſſe que ꝓbatio non requirit libellum uel
litis conteſtatiõnẽ ſeu alium ordinem iudici
arium ſed ꝓceditur ſummarie ſm formã . l . a
diuo pio . §. ſi ſuper rebus . ff . de re iudi . ſi
cut in executione ſñie late in iudicio uniuer
ſali : & no . in . d . l . i . de eden . ſm Bar . in . d
. l . ii . C . de ſen . que ſine cer . quan . & . l . ſi
cum exceptioneʒ . §. hec aũt actio . ff . quod
me . cã . & . C . de pigno . l . iii . in . iiii . q̃ne
& Bal . in . d . l . ii . C . de execu . rei iudi . &
fiet talis ꝓbatio per omne genus & ſpẽm ꝓ
bationis . Nam inſtrumentũ non liquiduʒ cõ
tinet obligationeʒ uelatam que poteſt detegi
tam teſtibus ꝗʒ inſtrumentis ꝺ teſti . c . ſicut
nobis . ſm Bald . ibidem ſubdens uero ꝗ oĩs
exceptio in examĩe liquidatiõis opponi poſ
ſit non obſtante ſtatuto exceptionum exclu

ſiuo de quo agimus : cuius ſtatuti beneficio
non gaudent inſtrumenta pendente liquida
tionis articulo quia ſtatutum non dicit ꝗ nõ
poſſit opponi cõtra liquidationem : ergo ſta
mus iuri cõmuni . & cum liquidatõ requirat
cauſe cognitioneʒ pars citari debebit ſm euʒ
& hoc intelligit ut dictum eſt in obligatiõe
pura ad eſſe deducta lʒ non liquida ut ĩ exem
plo propoſito ſi promiſiſti mihi damna & ĩ
tereſſe ſed in obligatione deducẽda ad eſſe ꝑ
liquidationem : uerbi gratia promiſiſti mihi
non uenire contra ꝓmiſſionem certã ſub pe
na mille : nam non poſſum petere executionẽ
ad mille niſi liquidatur & probetur te ueniſſe
contra ꝓmiſſionem certe ad liquidationẽ ſeu
probationeʒ huiuſmodi ꝗ ueneris cõtra pro
miſſionem requireretur libellus litis conte .
& ſñia per quam obligatio per iudiciariuʒ or
dinem liquidata deducatur ad eſſe ſm Bar . in
d . l . iii . C . de pigno . in . iii . q . uer . ſed quali
ter liquidabitur . Secũdus aũt modus ſeu pra
tica liquidandi eſt ꝗ actor petat prius inſtru
mentum liquidari & eo liquidato liquiduʒ ꝓ
nunciari & eũ exequi . Hanc praticam ſentit
Bar . in . l . pinde . §. nondũ . ff . ad . l . aequi .
& Bal . tradit in . d . l . ii . C . de exec . rei iudi
& tantũ puto ꝗ eo liquidato poſſit fieri exe
cutio . probatur optime in ſimili in cle . audi
tor . de reſcrip . ĩ fi . in prima glo . Poteſt igi
tur ante petitam executioneʒ liquidari ĩſtru
mentum & poſt in proceſſu executõis petite
Vltimum plus laudo & preualet in obſeruan
tia : utroqʒ tamen caſu articulus liquidatiõis
. i . inſtrumenti puri licet non liquidi . ꝑ pre
dicta pariter examinatur & decidatur uideliʒ
ſine ordine iudiciario ut dictuʒ eſt ſupra . Et
ex his habes ꝗ exceptio ſimulationis poteſt
indiſtincte opponi ſtatuto predicto non ob
ſtante ꝗ intelligi debet de inſtrumento & li
quido & puro .

Xv . quero retentis terminis ſepe dictis :
an opponi poterunt exceptiones cõcernẽtes
perſonam ut puta non potes eſſe in iudicio
quia minor excõmunicatus uel bannitus &
ſimilia ? Reſpondeo ꝗ ſic : quia iſta non ꝓhi
bentur opponi per ſtatutum prohibẽs oppo
ni exceptiones contra inſtrumentuʒ quia nõ
reſpiciunt inſtrumentũ ſed perſonã agentis
ar . l . filio . ff . de inoffi . teſta . & Bar . in . d
. §. & parui refert . adde . ꝭ . in propriis que
ſtionibus ſubdo .

Xvi . quid ſi minor iurauit ſe maiorẽ &

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ſic cōtraxit uel preceptū in ſe recepit. Nico.
de mat. ut refert Io. an. in ti. de ſentē. §. ut
autem. uer. hoc autē allegato. ꝫ. in. xi. q. te
nuit ꝙ ſi minor iurauit ſe maiorem & confeſ
ſus debitum recepit preceptū utrū ſi ipſe mi
nor fuit in dolo & creditor ī bona fide tenu
it preceptum rōne doli & ſacramenti ꝑ. l. i.
§. an ī pupillū. C. depoſiti. Si uero creditor
ſciebat ipſuꝫ eſſe minorē: & ſic de dolo ipſi
us cōqueri nō poteſt. ff. de act. emp. l. i. C.
de in inte. reſti. mi. l. de tutela. de reg. iur.
c. ſcienti. li. vi. & alterius ſtatuti ꝙ anullat
obligōnem minorem aliter factaꝫ forma ſer
uata nō fuit dicit preceptum nullū & maxie
ſi errauit tūc putans ſe eſſe maiorē. ff. de cō
feſ. l. nō fatetur. ad idem. ff. de pac. l. ſi cū
te. ff. de ac. emp. l. ſi heres. ſicut ergo una
lex per aliā determinatur ſic ſtatutuꝫ ſtatuto
& etiaꝫ lege alias ſequeretur ꝙ preceptum fa
ctū furioſo pupillo ꝓdigo: cui īterdictū erat
bonis exequendū foret qđ foret abſurduꝫ ut
igitur preceptuꝫ ualeat oꝫ duo cōcurrere. ſ.
ꝑſonā ꝗ precipet & ꝑſonā cui precipi potue
rit. ff. de cōſ. tuto. l. i. & . l. naturali. §. i
et ſm hoc defuit tā lege ꝗꝫ ſtatuto dicit tñ ꝙ
ī dubio preſūit eū ī dolo qui dicit ſe maiorē
ꝑ. l. quid enī. ff. de dolo. huic nō ob. autē.
ſacramēta puberū. C. ſi aduer. uen. loquitur
enī de iuramento ſuꝑ contractu. Iuramentuꝫ
aūt de quo loquimur fuit ſuꝑ quadam aſſerti
one. Itē hoc de preſenti illud de futuro. non
ob. etiā. l. ſi alterius. C. ſi mi. ſe mai. dixe.
qꝛ loquitur de cōtractu qui tenebat cōtra quē
petebatur reſtō nō ꝙ diceretur nullū ſm Io.
an. in additio. predicta.

Xvii. quero retētis terminis ſupradictis
quid in filiofa. & adulto aſſerētibus ſe patrē
fa. & illuꝫ eſſe curatorē qui nō erat & iurā
tibus ſuꝑ cōtractu. an poterūt opponere de
nullitate uigore alterius ſtatuti cuius formā
nō ſeruauerunt ut eſt dictū. ꝫ. proxi. q. Io.
an. in addi. pria. dicit ꝙ Ia. đ bel. in. q. que
incipit: Lege peruſina. tꝫ ꝙ ſtatuto ꝓhibēte
fieri & anullante ſi fiat cōtractus per filium
fa. ſine cōſenſu patris uel ꝑ adultuꝫ ſine cura
tore lꝫ primus cōtrahendo mētitus fuerit eē
curatorem illū qui nō erat cōtractus tñ non
tenebit ꝓpter ſtatutū qđ nō ſolū ꝓhibet ſed
anullat & ſic nō oritur obligō ex ꝯtractu qui
ipſo iure nō ualet allegat. l. ñ dubiū. C. đ le
gi. l. quid enī. ff. de dolo. & qđ no. in. l.
ꝗcūqꝫ. §. fi. ff. de publi. & . in. l. ſi curato

rem in glo. qđ iuris. C. de inte. reſti. predi
ctā enī. l. quid enī. ſic īducit ſi cōtra pupillū
qui uictus fuit datur actio de dolo ergo non
tenuit Sctus aliter daretur actio ex contractu
nō de dolo eo. ti. l. i. §. ait pretor contraria
dicit ꝓcedere cū ſtatutū nō anullat fortius ſi
exceptiōeꝫ uel actionē dat: ſuꝑ eo uero qđ ar
guitur ꝙ iuramentū corā ualidat contractuꝫ
diſtiguit inter filiūfa. & adultū. De primo
ſimpliciter tꝫ ꝙ nō qꝛ roborari ꝑ id non pōt
cōtractus qui nō tꝫ per ſtatutū cū principale
a ſuo acceſſorio non ueſtiatur nec reguitur
ff. de uul. & pup. ſubſt. l. ex pupillari. tūc
qꝛ iuramentū eſt ꝯ bonos mores ponderata. l
i. in prin. ff. ad mace. inducit regulā. c. nō
eſt obligatoriū. li. vi. et hoc uerius puto hac
rōne ꝙ illud qđ Bar. includit. ff. de fideiuſ.
l. ſi quis ꝓ eo. dicens rōne iuramēti filiūfa.
cōpelli ad ſoluenduꝫ ſed repetere poſſe ſicut
qñ debitor iurat uſuras ſoluere quoniaꝫ hoc
noſtro caſu iuramentū ē cōtra bonos mores
ex ꝑte creditoris & ex ꝑte filiifa. ponderata
rōne. l. i. ff. ad maced. ille uero ex ꝑte debi
toris tātū ñ creditoris. Itē poſt ſolutioneꝫ fi
lio nō datur repetitio. ff. de cōd. inde. l. qui
exceptione. debitori uero ſoluenti uſuras ſic
ut. d. c. debitores. Rō pōt eſſe ꝙ ī filio poſt
ſolutōeꝫ ceſſꝫ uotū mortis patris: & ſic iuſte
remanet ſolutū. ſed in ſoluēte uſuras nō ceſ
ſat turpitudo ꝑ ſolutionē: iō magis effectuꝫ
hꝫ & ſic remanet penes creditorē turpiter cū
peccato & ſine iuſta cā: ex quo etiā ꝓꝫ uerius
eſſe ꝗꝫ id qđ cōcludit. An. de bu. in. c. cū cō
tingat. de iureiurā. dicens contractū filiifa.
iuramēto ualidari. De minore aūt idē Io. an
in addi. predcā diſtinguit ius canonicū a ciui
li ut de iure ciuili nō ualidetur rōne predicta
& de iure canonico ſic ꝑ. d. decre. cū cōtin
gat. plenius de hoc in autē. ſacramēta pube.
An aūt inſtrā iurata huiuſmōi mereantur ex
ecutōeꝫ ſtātibus termīs. iiii. q. ꝑ. xx. q. dicā

Xviii. q̄ro an retentis noſtris termīs ꝑ fi
liūfa. poſſit opponi exceptio macedoniani.
Hec qō fuit magna cā huius tractatelli preter
tim ſi ſe patrēfa. eſt mentitus. differt hec qō
a precedē. qꝛ precedēs loquitur an poſſit op
ponere de nullitate ab alio ſtatuto īducta hec
an poſſet opponere exceptiōeꝫ macedonianā
a iure cōi īductā uidetur dicēduꝫ ꝙ nō poſſit
opponi quoniā ex Sctu mutui inito cū filio
fa. oritur naturalis & ciuilis obligō licet per
exceptionē eliditur. ff. ad mace. l. i. & . l.

quia naturalis. & in pluribus. ll. illius tit.
que exceptio per ſtatutum uidetur excludi.
Aduerte interdū non liquet de exceptiōe ma
cedoniani. quia creditor negat illum filiūfa.
& tunc idem quoniā exceptio non requirit
altiorem indaginem. Pro cuius qōnis deciſi
one ſciendum ꝙ cōtra creditorem ignorātet
cū filiofa. cōtrahenteꝫ: exceptio macedōiani
opponi nō poteſt ut. C. ad macedon. l. i. &
ff. eo. ti. l. iii. & penul. Sed cōtra ſcienter
contrahentē ſic: uideamus ergo cui īcumbat
onus probandi an filio excipienti an credito
ri mutuanti & agenti. & uidetur filio per
regulā. l. i. & . l. ei qui. ff. de probat. & qꝛ
ignorantia preſumitur. ff. de probat. l. ueri
us. & quia ſic eſt in aliis exceptiōibus ſupra
dictis ut in exceptione nullitatis ſm Io. an.
in ti. de executi. ſentē. §. ultimo. uer. ult.
xvi. allegato ſupra in. xi. qōne. Hic conſi
deranduꝫ puto ꝙ incumbit onus creditori fi
lii quia ꝓbata paternitate preſumitur patria
poteſtas. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iuris
. l. filium diffinimus & paternitas preſumi
tur: quia nemo eſt ſine patre niſi contrariuꝫ
probetur ut. l. ſi quis patrem. ff. ad maced.
Secūdo uero caſu idem dico ꝙ ſcientia pater
nitatis preſumitur in creditore per. d. l. i. C.
ad macedo. & . l. iii. & . l. pe. ff. eo. titu.
quoniā uel ſciuit uel ſcire debuit eum filiuꝫ
familias: & ſibi imputet ſi non inueſtigauit
ut dictis iuribus patet neqꝫ eniꝫ creditor cre
dere debuit ipſi filio aſſerenti ſe patrēfamil.
qꝛ exceptio macedoniāi ē īducta ī odiū fene
ratorū ſeu creditoruꝫ ut. d. l. i. ff. ad mace.
Nec obſtat ꝙ ignorantia preſumitur niſi ex
aliquibus īditiis per ſe uel per accidens notis
ſcientia inferatur ut no. C. de peri. tuto. l. ſi
tutor. Secundo caſu aut quis rōne ignorātie
uult iuſtificare & ualidare actū uel īualidare
& tunc nō preſumitur iuſticia niſi probetur
per aliquas cōiecturas ut. d. l. ſi quis patrem
& . l. i. & pe. Aut non intendit cōſequi ali
quid cōtra iuris diſpoſitionē & tunc preſu
mitur iuſticia. Ratio differentie eſt qꝛ in pri
mo caſu debuit inquirere ut no. in. d. l. pe.
In ſecūdo nō debet eſſe curioſus inueſtigare
ar. ff. de nouatio. l. doli. in fi. ſm Bal. qui
etiam latius loquitur in. d. l. i. C. ad mace.
In dubio igitur aliis preſumptionibus ceſſan
tibus preſumitur creditorem ſciuiſſe cōtra
hentem eſſe filiumfamili. & ex hoc patet ꝙ
hec exceptio reſpectu probationis ſciētie nō

requirit aliquam indaginē cum iuris preſum
ptione ſcientia preſumatur: & cōmuniter
opponi poteſt nō obſtante ſtatuto: reſpectu
uero probationis facti: uidelicet an pater ui
ueret: tunc etiam idem ꝙ opponi poterit qꝛ
uana ſimplicitate decipitur qui contrahit cū
filiofami. ſi credit eum patremfami. niſi ex
preſumptionibus liqueat cōtrarium ut. d. l.
ſi quis patreꝫ. & ſic dicta exceptio reſpectu
opponentis nō requirit altiorem indaginem
Poteſt igitur hec exceptio opponi quia đ ea
iuris preſumptione liquet & nullam requi
rit indaginem. Secūdo opponi poteſt ex eo
quia ex inſtrumento liquet eum filiumfam.
dum dicit Seius Martini habuit & recepit a
Sempronio mutuo & ex cauſa mutui deceꝫ
nam ſi nō uiueret inſtrumentuꝫ eſſet falſum
niſi ad euitandam falſitatē intelligeretur olī
ſcđm Bar. ff. ſi cer. peta. l. eius qui in ꝓuī
cia. allegat quod no. ff. ſolu. matri. l. diuor
tio. & . l. inſula. in fi. ff. de acqui. re. domi
Et conſtat autē ꝙ exceptio que conſtat ex in
ſtrumēto opponi poteſt ut dicā. ī. i. xxvi.
qōne. Amplius cum ſaltim incōtinenti poſ
ſit probari habetur perinde ac ſi ineſſet arg.
. C. de edic. diui adri. tollē. l. ii. & hoc ſen
tit Bal. ibi dum dicit ꝙ preceptuꝫ diui Adria
ni dicitur preceptum guarantigie. Tertio
ex eo conſtat exceptioneꝫ huiuſmodi oppo
ni poſſe quia dicta exceptio nō opponitur cō
tra inſtrumentū ſed contra perſonam agētis
& de iure perſone agitur non de iure contra
ctus ergo nō excluditur a ſtatuto ar. l. filio
ff. de inoffici. teſta. & dixi. ꝫ. in. xv. qōe
Quarto probatur efficacius per dictuꝫ ſtatu
tum nō excluduntur exceptiones que naſcun
tur cum inſtrumēto. ſed exceptio macedoni
ani oritur cum ſententia uel inſtrumento ut
ff. ad macedo. l. tam & ſi. & dictum eſt in
dicta qōe. v. ergo opponi poteſt ſic dicimus
ꝙ opponi poteſt exceptio nō confecti inuē
tarii & exceptio nequis cōueniatur ultraꝗꝫ
facere poſſit ut dicam. ī. in. xxviii. qōne.
Hinc opi. reperio ꝙ tenuit Frāciſcus accurſ
in. d. l. i. quod ui aut clam. quia dicte exce
ptioni nō poteſt renuntiari ut. d. l. tam &
ſi. & . ff. de pactis. l. ſi unus. §. illud. & đ
minorib. l. ſi iudex. ergo nec per ſtatutum:
C. de creti. decurio. ſuper rubrica libro. x.
Item qꝛ exceptio macedoniani eſt ſpecialiter
īducta a lege ſine hominis miniſterio. & ſic
per generalē ꝓuiſionem ſtatuti non tollitur

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

Nam ſpecialia generalibus derogant ut. ff.
de reg. iur. l. in toto. etiã ſi ſpeciale preceda
tur & generale ſequatur ut eſt uidere de cau
tione iudicio ſiſti que per ius autenticorũ dꝫ
a quolibet preſtari ſed per ius ꝯforuꝫ ſolum
ab illo qui nõ poſſidet ĩmobilia. ff. qui ſatiſ
cog. l. ſciendũ. in prin. bene facit quod no.
C. de adulte. l. ita pudor. iſta ſunt fere eius
uerba. hoc idem tenuit Bar. ff. qꝺ cum eo. l
ſi filius. qꝛ talis exceptio nõ eneruat inſtrũm
ſed exceptionẽ inſtrumẽti. hoc idem tenuit
idem Bart. in cõſulendo in cõſilio quod inci
pit: Statuto cauetur ꝗ inſtrumentuꝫ & ce.
Vbi dicit ꝗ ſi ex forma ſtatuti debet inſtrũꝫ
mandari executioni infra decẽ dies abſqꝫ ex
ceptione ꝗ poterit opponi ꝗ eſt factũ cõtra
l. nõ dubium. C. de legi. et. l. iubemus. §.
ſine. de ſi. ſan. eccle. nec tollitur per tale ſta
tutum exceptio nullitatis inſti. de mili. teſta
§. i. ff. de mili. teſta. l. i. & . l. nemo põt.
ff. de lega. i. de hoc. ꝰ. in. xi. q. & etiaꝫ op
poni põt exceptio uelleiani que etiã poſt ſẽ
tentiam opponitur. ff. ad macedo. l. tam &
ſi. nõ ob. l. oẽs populi. qꝛ ſtatutum loquens
de cõtractu intelligitur de ualido: & ſic alle
gando. l. tam & ſi. tenet expreſſe idem in ex
ceptione macedoniani de qua loquitur illa. l.
Hinc etiã opi. tenet Bal. C. ad macedo. l. ſi
ibi dũ dicit ꝗ ubicunqꝫ lex remouet potentiã
a pſona cõtrahentis talis exceptio ſeu defen
ſio põt opponi poſtmodũ ut. d. l. tam & ſi
& teneas menti hanc regulam dicit ipſe ſiue
ſumus in diſpoſitiõe iuris cõis ſiue in diſpo
ſitione ſtatuti qꝛ eadẽ eſt rõ utrobiqꝫ ſm eũ
& hanc opi. ueram puto etiã in contractu p
filiũfa. inito per ea que dixi. ꝰ. in proxima
precedenti queſtione.

Xix. quero quid in exceptiõe uelleiani?
Rñdeo idem qꝺ in exceptione macedoniani
per rõnes in precedenti qõne tacitas: & ita te
nent doc. ſupra in ꝓximã qõne allegati ĩ uel
leiano ſicut in macedoniano fundãtes ſe per
. l. tam & ſi. que in exceptione macedoniani
& uelleiani loquitur ut patꝫ ex predictis. In
cõtractu tamẽ iurato dic ut colligitur ex alle
gatis ſupra in. xvii. qõne.

Xx. quero retentis noſtris terminis ſi di
ſpoſitio in inſtrõ deducta fuerit iurata an exe
quetur? Rñdeo tres ſunt caſus. interdum iu
ramentum eſt nullũ ſicut diſpõ iurata. Inter
dum iuramentũ eſt ualidũ & ualidat diſpoſi
tionem iuratam. Interdũ iuramẽtũ eſt uali
dum ſed nõ ualidat diſpõnem iuratã. Primo
caſu clarum eſt inſtrumentũ executionẽ non
mereri iſdem rõnibus quibus diſpoſitio prĩ
cipalis ut dictum eſt in. xi. q. qꝛ ex iuramen
to nullo quis non obligatur ut in regula non
eſt obligatoriũ de reg. iur. li. vi. Secũdo ca
ſu clarũ eſt inſtrumentũ exequendũ eſſe cum
cum ſit ualidũ ut ſtatim patebit. Tertio caſu
nõ uidetur quia ſtatutũ loquitur de executiõe
inſtrumẽti nõ iuramẽti & ce. ff. ſol. matri.
l. ſi uero. §. de uiro. & qꝛ ſtatutum anulat
iuramentũ lꝫ non teneat tamẽ ei nõ dat priui
legiũ executionis. Cõtrariũ puto ꝓ cuius de
ciſione uidendũ quis ſit iudex in cã iuramẽti
quo uerſitur alterius intereſſe quod ꝓprie ẽ
ad propoſitum. Circa quod Io. an. referens
plures opi. in. c. C. laicus. de foro cõpetẽ.
li. vi. ſup ultima glo. finaliter cõcludit diſtĩ
guendo foruꝫ penitenciale a iudiciali quo ad
primũ dicitur nõ eſſe dubium piurium fore
crimen eccleſiaſticum ſic loquitur. xxii. q. i
predicandũ. & quod ſcripſit idem Io. an. de
purga. cano. nos de inter. ſuper prima glo.
Scꝺo ꝺ quo agimus diſtĩguitur an agitur ex
iuramento ut ſeruetur an excipictur ex illo.
Primo caſu ſi cõuenit laicũ uterqꝫ ẽ cõpetẽs
iudex eccleſiaſticus & ſecularis ſicut ꝺ ſacri
legio dixit. Idem Io. in. c. cũ ſit. de for. cõ
pe: Eſt aũt hec rõ ſm eũ quo ad eccleſiaſticũ
qꝛ piurium directe reſpicit dei irreuerentiaꝫ
que ꝓprie eſt religioni chriſtiane cõtraria. ꝗ
aũt laicus ſit cõpetens eſt tex. in. c. licet. de
iureiuran. & ſic forus accumulatur quo caſu
electio eſt actoris corã quo iudice agat ꝺ quo
plene p Io. an. poſt diſputationẽ Iac. de bel
uiſo. in. c. i. de priuile. lib. vi. in uerbo pri
uilegio. in nouella. Ad hoc ĩ ꝓhemio ꝯforũ
in. §. pe. & . l. fi. C. ubi in rem actio. & ĩ
auten. habita. C. ne fi. pro pa. & quod no.
ꝺ foro cõpet. c. fi. Secũdo caſu ſi cõtra agẽ
tem in ſeculari foro cõtra laicũ excipiatur ꝺ
iuramento laicus iudex cauſe de hoc cogno
ſcet: & diffiniet in qua diffinitione ſeruare
debet ius canonicũ. & ad hoc per eccleſiã co
gi põt. & ſic loqũtur predcã. & ſic practi
catur decre. quamuis. de pac. l. vi. & auten.
ſacramẽta puberũ. C. ſi aduer. uẽ. Si tñ hoc
reduceretur in dubiũ ꝓbabile an ſit iuramẽtũ
ſeruandũ nec ne remittendum eſt hoc ad
eccleſiaſticum iudicẽ: & ſic dicit poſſe intel
ligi opi. Hoſti. quã ibi refert: & de qua in
c. tuam. de ordi. cogni. & latius tenet An.
de butr. in. c. cũ ſit generale. de fo. compet.
qui dicit etiã ꝗ illud quod dictũ eſt agi poſſe
rõne iuramẽti corã eccleſiaſtico eſt ueruꝫ in
quantum agitur cõtra iurantẽ: inquantũ age
retur cõtra heredem lꝫ ualidetur contractus
ad ipſuꝫ trãſeat rõne iuramẽti uel cõtra ipſũ
etiam tranſeat obligatio ut teneatur obſerua
re qꝺ tenebatur defunctus ex iuramento de
quo per eũ in. c. cũ contingat. de iureiurã.
agetur tunc coram ſeculari: & hoc tenet Io
an. de pochi. c. fi. ſm eum. Si ergo diſpoſi
tio in inſtrumẽto deducta ſit nulla & iuramẽ
tum ualidũ iudex laicus poterit adiri & ipſi
us iuramẽti executio peti quoniã eque ſicut
diſpoſitio continetur ita iuramẽtũ ĩ inſtrõ et
non materia que deducitur in inſtrumentuꝫ
meretur executionem ſed & ipſum publicũ
inſtrumentũ quodcũqꝫ ualidum continet.
Cautus tamen debet eſſe hoc caſu aduocatus
ne petat executionẽ inſtrumẽti uirtute cõuẽ
tionis ſeu ꝓmiſſionis que nulla ẽ ſed uirtute
iuramenti. Puto tamẽ ꝗ ſi ſimpliciter petat
exequi inſtrumentuꝫ intelligitur petere exe
cutionem uirtute iuramẽti ar. ff. de iudi. l.
ſi quis intentione ambigua. & quod not. p
doc. in. c. examinata. . de iudic. nec ob. ſta
tutum anullant iuramentũ quia nullũ: & cõ
ſequenter generalis diſpoſitio ſtatuti diſpo
nentis ꝗ inſtrumẽta publica executioni man
dentur per ipſum quod nullum eſt nõ reſtrĩ
gere. Quãdo aũt iuramenta quibus uerſatur
alterius intereſt de quo agimus ſint nulla &
quãdo ſint ualida & firment diſpoſitionem
iuratam eſt longa & diffuſa materia ad mate
riam pñtis tractatelli non ptinens quã ponit
Bar. in. l. ſeius & augerius. ff. ad. l. falci.
plenius in auten. ſacramẽta puberũ. C. ſi ad
uer. uendi. pleniſſime in. l. ſiquis pro eo. ff
de fideiuſſ. & Anto. de butr. in. c. cũ cõtin
gat. de foro compe.

Xxi. quero an noſtris terminis retentis
In integrũ reſtitutionis petitio executionẽ
impediat Bar. in. l. iiii. §. cõdemnatum. ff
de re iudi. concludit idem quod cõcluſit in
exceptione nullitatis: de qua dictũ eſt in. xi
qõne. Aduerte nunquid reſtõ in integrũ im
pediat executionem ſentẽtie & conſimiliter
publici inſtrumenti dicas. Aut loqueris de
executione facta ante petitã reſtitutionem.
aut de fienda. Primo caſu nõ reuocatur exe
cutio facta infra tempus ĩfra quod licuit ap
pellare p uiam attentati uel nullitatis de ap.
. c. non ſolum. in prin. li. vi. Ratio differẽ
tie eſt quia appellatio ĩnititur pure iuſtitie.
reſtitutio uero ĩnititur iuri. habet tñ mixtã
gratiam non dico a iudice ſed a iure inuentaꝫ
unde iuſte fit executio ſñie a qua non extitit
appellatum. & hoc tenet Io. an. ĩ ti. de ſup
pli. §. differt. in addi. ad Spe. ubi etiam po
nit quid differat a ſupplicatione. Secũdo ue
ro caſu: aut executio foret irreuocabilis &
non poteſt interim fieri executio: unde non
poſſet poni in carcerem uigore talis ĩſtrumẽ
ti pendente reſtitutionis cã: & no. in ſimili
in. l. ii. C. de appel. reci. & hoc tenet Bal.
C. de in integ. reſti. poſt. l. unica. Aut exe
cutio eſt reuocabilis. & tunc aut non offert
ſe probaturum in continenti & non impedi
tur executio ut Bal. uult in dicta. l. unica. &
Bar. ĩ. d. §. condemnatum. dum uult nõ im
pediri ſi require altiorem indaginẽ ſñie execu
tio & in. l. pe. ff. de aucto. tuto. duꝫ uult
reſtõnem in integrum executionẽ nõ impe
dire niſi cã reſtõnis ſit euidens Euidens enĩ
eſſe nõ poteſt niſi de ſe appareat uel inconti
nenti apparere poſſit. & ſic ĩtelligitur Bal
in auten. que ſupplicatio. C. de preci. impe
offer. & quod dicit idem Bal. in. l. ſi cã co
gnita. C. de tranſac. p illum tex. qui debet ĩ
telligi quando cã reſtõnis debeat ſuſpendi:
quia eſt euidens alias non qua rõne dicit Bal
in. l. i. in fi. C. ſi aduer. liber. ꝗ ad impediẽ
dum executionẽ ſñie per petitionẽ reſtõnis
integrũ requiritur duplex ꝓbatio: una ſum
maria ad obtinendũ uentilationẽ cauſe & re
ſtitutionis. Secũda plenaria ad obtinendum
uictoriã cauſe principalis ex quibus patꝫ ꝗ ſi
petens non offert ſe probaturũ incõtinenti
de leſione nõ impeditur executio p predicta
& p ea que dicta ſunt ĩ. iiii. & . v. q. Vnde
cautus debet eſſe reſtõnem petens ꝗ offerat
ſe incõtinenti ꝓbaturum ut dictũ eſt in. iiii
& . v. qõnibus predictis & etiaꝫ in. xi. Aut
offert ſe ꝓbaturum incõtinenti: & tunc aut
loquimur in petitione reſtõis ĩ ĩtegrũ aduer
ſus ſñiam latam p principem & nõ ĩpeditur
executio ſi executionẽ petens caueat in caſu
quo ſuccũbat ut in. c. ſuſcitata. ſm ĩtellectũ
Hoſti. & ĩtellige ꝗ ſñia hẽat aliã preſumpti
onem ꝙ̃ illã ꝗ̃ ſurgit ex ſñia. Et ꝓpterea ſi la
te forẽt due cõformes ſñie ñ putarẽ reſtõem
ĩpederi executiõeꝫ ſi petens reſtõeꝫ caueret p
. d. c. ſuſcitata. & fortius ſi forent tres ſen
tentie conformes arg. cle. i. de re iudicata.

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

Si uero nõ ſit preſumptio ꝑ ſnia tunc puto
ꝗ executio impeditur quoniam uerba rubri
& nigri. C. de in inte. reſti. pet. innuũt ex
preſſe ꝗ reſtitutio ſpoliata nondũ cõceſſa ni
hil debeat innouari quod tenet ibi Accur. &
Spe. in ti. de reſti. in inte. §. ul. in prin. et
Io. an. in addi. predicta ſuper. d. §. differt
de ſuppl. & nõ ſolum pendente cã reſtõnis ĩ
integrũ cõtra ſnĩam nil dꝫ innouari ſed etiã
pendente cã reſtõnis in integrũ ad appellãdũ
& ideo ñ põt hiscaſibus ĩnouari alias ueniũt
reuocandi per uiam attẽtari: ut innouata lite
pendente ar. cle. ii. ne li. pen. Quin etiam ſi
papa uel legatus cõmiſit cãm reſtõnis in inte
grum uidetur ad ſe totũ negocium aduocaſſe
& ſic nil põt medio tempore ĩnouari de ap.
c. ut noſtrũ. & de elec. c. ſi eo tpe. lib. vi.
& tenẽt hec tria dñi de rota deciſ. Mcccciiii
Vnde alio nõ dato ad articulũ q̃onis cõcludo
reſtõnem in integrum executionẽ publici in
ſtrumenti non impedire.

Xxii. quero retentis terminis quarte
q̃onis. An tale ſtatutum locum habeat: Si
laicus cõtra clericũ in foro epiſcopi ſeu in ec
cleſiaſtico uel clericus cõtra laicũ in foro ſe
culari executionẽ iſtri publici petat: Rñdeo
hec q̃o pendet ab illa diffuſa & prolixa q̃one
An ſtatuta & cõſuetudines laicorũ ligent cle
ricos: de qua per Bar. in. l. cunctos populos
C. de ſum. tri. in. v. q. ubi ponit primũ mẽ
bruꝫ noſtre q̃onis: & tenet ꝗ ſic per Io. an.
in. c. que in eccleſiarũ. de cõſtitutio. & . c.
his qui. de ſolu. ubi ponit an lex impialis de
beat ſeruari inter eccleſiaſticas pſonas & ĩ ec
cleſiaſticis: & per Spe. in. §. i. in uerſi. &
nota. in addi. ubi ponit ſecũdũ membrũ no
ſtre q̃onis & tenet ꝗ ſic per do. Anto. de bu
in. c. ꝗ clericis. de fo. compe.

Xxiii. quero: petitur executio inſtrumẽ
ti retentis noſtris terminis cõtra filiũfa. op
ponit inſtrumẽtum nõ ualere nec eius execu
tionem aduerſus eũ peti poſſe: qꝛ patris con
ſenſus non affuit an ĩpedietur executio: Re
ſpõdeo in inſtrõ ſimplici ſeu ſimpliciter cõ
feſſionato ꝗ habeat executionem paratã ex
forma ſtatuti ut ſupra nõ ĩpeditur executio
tamen filiuſfa. cõtrahendo habet legitimam
perſonam in ſui preiudiciũ ut. l. fi. §. i. ff.
de uer. obli. & . l. omnẽ. & . l. tam ex con
tractibus. ff. de iudi. quia minor qui nõ põt
eſſe in iudicio obligatur confitendo. ff. de
cõfeſ. l. certũ. §. minorem. Quibus rõnibus
concludit Bar. in. l. non ſolum. §. neceſſita
te. ff. de bo. qꝫ liber. filiũfa. cõfitentẽ debi
tum in iudicio ex cõfeſſione conueniri poſ
ſe lꝫ nõ ex precepto ſibi facto eo caſu quo eẽ
nõ põt ſine patris cõſenſu in iudicio. Inſtrõ
aũt guarãtigiato ſiue cõfeſſionato preceptũ
notarii cõtinente an impediatur executio de
pendet ab illa q̃one. an preceptum incõfeſſũ
factum filiofam. in iudicio ſine conſenſu pa
tris teneat in qua glo. in. §. neceſſitatẽ diſti
guit. Aut fuit factum preceptũ ante litẽ con
teſtatã & ualet. aut poſt & non ualet. quia di
citur ſnĩa Specu. in ti. de actore. §. i. uerſ.
ſed nunquid. tenet preceptũ charta ſecunda
tꝫ indiſtincte preceptũ nõ tenere quia ſi filio
nõ licet quod eſt minus ſine conſenſu patris
. ſ. litem cõteſtari multo fortius quod ẽ ma
ius. ſ. recipere preceptũ totius cauſe: ubi Io
an. in addit. uidetur tenere opi. Accur. quo
niam añ litẽ cõteſta. nõ eſt ſnĩa poſtea uero
ſic. allegat no. in. l. proinde. §. i. ff. ad. l.
acquil. in ultima glo. ubi ſnĩa non hꝫ locum
in confeſſum. Bar. ĩn. d. §. neceſſitatẽ. dicit
ꝗ ſi non agitur ex cõfeſſiõe ſed ex precepto
ſeu petitur executio precepti. tũc ſi tenemus
opi. glo. ꝗ filius non ſit integra pſona non
poterit agi cõtra eũ quia nõ hꝫ legitimã pſo
nam. Si tenemus opi. ꝗ conſenſus patris re
quiratur in ſignuꝫ repudiationis debemus di
ſtinguere. quia aut loquimur in profecticiis
& iura antiqua nõ ſunt immutata. C. de bo
qꝫ liber. l. quicũqꝫ. in quibus cõſtat filiũ nõ
poſſe acquirere cũ momẽto ñ reſideãt penes
eũ. l. plꝫ. ff. de acqui. her. Aut loquimur in
aduẽticiis: & tunc aut patri queritur uſuſfru
ctus: & filius nullo modo põt agere nec de
fendere quia ſibi cõpetit adminiſtratio ſꝫ pa
tri ut. C. de bo. mater. l. i. & . l. cũ non ſo
lũ. §. ubi aũt. & . §. filii aũt. Aut patri nõ
queritur uſuſfructus. & tunc aut qꝛ nõ uult
& requiritur patris conſenſus in ſignuꝫ re
pudiatõis ut. d. §. neceſſitate. ſed ſi de repu
diatione alias conſtaret in iudicio: ut quia da
tus eſſet tutor uel curator ꝓpter patris repu
diationem: tunc nõ requiritur patris conſen
ſus ut. d. l. cum nõ ſolũ. §. ſin aũt. Si uero
patri nõ queritur uſuſfructus quia nõ poteſt
ſibi queri: tunc patris conſenſus non requiri
tur ut in auten. ut licet matri & auie. in prĩ.
coll. ix. & de iudi. c. fi. li. vi. hoc etiãꝫ ap
paret in caſtrẽſibus uel quaſi in quibus patri
nõ queritur uſuſfructus qꝛ nõ põt ſibi queri
in quibus patri non queritur uſuſfructus: qꝛ
non põt ſibi queri tũc patris cõſenſus non re
quiritur ut. l. miles. de caſtren. pecu. & . C.
de ſa. ſan. eccle. l. ſacro ſancte. Ideꝫ in aliis iu
diciis que agitantur ſuper rebus ĩ quibus nul
lus cadit uſuſfructus ut. l. ſi noxali. ff. de no
xali. & in aliis caſibus in quibus filius conue
niretur ſm Bar. Primã aũt opi. ꝗ conſenſus
patris requiratur ad integrandã perſonam fi
liifa. in iudicio tenuit Azo in. d. §. neceſſita
tem. & Spe. in. d. ti. de actore. §. i. uer. ſed &
filiuſfa. & Bal. in. d. §. neceſſitatẽ. ex quo cõ
cludit inſtrumentũ guarantigie nõ tenere ſi
cut nec preceptum: ſubdens ꝗ preceptuꝫ gua
rantigie eſt ĩterlocutoria qꝛ nõ ꝓfertur ĩ ſcri
ptis & ſponte ſuſcipitur per modum uolũta
rie iuriſdictionis. & ideo ſi qua exceptio op
ponitur dictum preceptum nunq̃ꝫ tranſit in
rem iudicatam ſm eũ: in caſibus tñ in quibus
filiuſfa. põt eſſe in iudicio ſine cõſenſu patris
de quibus p Spe. in preal. ti. uerſ. ſed ſi filius
in illis tenet preceptũ guarantigie. Secundaꝫ
aũt opi. ꝗ cõſenſus patris requiratur ĩ ſignũ
repudiationis tenuerunt doc. antiqui Iac. de
are. Cy. & plures alii & Io. an. in preal. uer.
ſed ſi filius. & Bar. in. d. §. neceſſitatẽ. quam
rõnibus ibi per eũ poſitis uerioreꝫ puto. &
ſm eius diſtinctionẽ in precepto relatam. ꝫ.
cõcludo tenere uel nõ tenere iſtrumentuꝫ gua
rantigie & eius executionẽ poſſe uel nõ poſ
ſe peti. & eodem mõ diſtinguẽdo dico ſi fili
uſfa. executionẽ inſtrumẽti petat uidelꝫ ꝗ in
his in quibus patri non queritur uſuſfructus
poſſit aduerſus eum executio peti. & ipſe ad
uerſus aliũ petere ſine patris cõſenſu. In pro
fecticiis aũt ſeu in quibus patri queritur uſuſ
fructus non: qꝛ adminiſtratione caret niſi pa
ter in ſignum repudiationis cõſentiat uel ali
as de repudiatione uſuſfructus conſtet ut pꝫ
ex iam dictis.

Xxiiii. q̃ro quid ſi eo caſu quo patris con
ſus requiritur in ſignũ repudiationis ſm opi
quam puto ueriorem: uel ſm aliã caſu quo re
quiratur ad integrandũ perſonã filii ĩ iudicio
petitur executio inſtrumẽti & filius latitet:
nunquid poſſit aduerſus eũ cõtumaceꝫ execu
tio fieri ſine patris cõſenſu: Dicit Bal. ꝗ ſic:
& ſic poterit banniri: qꝛ contumacia non eſt
actus ſed eſt quedam priuatio cui non põt ac
cedere habitus cõſenſus paterni ſm eũ in. d.
§. neceſſitatẽ. Tu dicas ut. ꝫ. in ꝓxĩa. q. dictũ
eſt: uidelꝫ ꝗ in his in quibus põt eſſe in iudi
tio clarum eſt iudiciũ tenere qꝛ patri nõ que
ritur uſuſfructus: in his aũt ĩ quibus queritur
uſuſfructus ñ preiudicat latitatio filii ipſi pa
tri cũ non habeat adminiſtrationẽ: & ideꝫ ſi
requiratur in ſignum repudiationis ut pꝫ ex
predictis. Conueniat ergo hoc caſu creditor
patrem penes quẽ conſiſtit adminiſtratio: ut
d. l. i. C. de bo. mater. alias cõtumacia filii nec
qꝫ patri qui cõueniri debet: nec filio qui cõue
niri nõ potuit preiudicat. & ĩ caſibus in qui
bus patri queritur uſuſfructus procedũt dicta
in hac & precedenti. q. ſiue filius ſit maior ſi
ue minor: qꝛ in eis ſufficit patris conſenſus
ut dicta. l. cũ non ſolum. §. ubi aũt. C. de bo.
qꝫ liber. & . l. i. C. de bo. mater. & . c. fi. de iu
di. li. vi. & . ff. de uerbo. ob. l. fi. §. i. per Bar
ubi ponit ĩ quibus patri queritur uſuſfructus
& ſic conſenſus in iudicio requiratur: dicens
ꝗ ſi filius ſe obligaret patris cõſenſus nõ re
quireretur: qꝛ nullus patri uſuſfructus ex tali
obligatione acquiritur: & tunc uerũ foret di
ctum Bar. ꝫ. ꝓximo relatuꝫ ꝗ banniri poſſet
adde quod dixi. ꝫ. in proxima. q.

Xxv. quero an cõtra filiumfa. durante pa
tria poteſtate poſſit executõ pſonalis fieri ui
gore ſtatuti diſponentis ꝓ debito de quo pꝫ
publicũ inſtrumentũ debitorem capi debere
uel ex pacto in caſu ꝓmiſſo dic ꝗ ſic ſm Bar
in. l. ſi filio. ff. ſo. matri. quod intellige quan
do filiuſfa. cõueniri poteſt ut dictum eſt. ꝫ. ĩ
proxima queſtione.

Xxvi. quero an põt opponi exceptiones
que ipſi obligõni ĩſunt expreſſe uel tacite ut
ꝗ ſtipulatio ĩ cõtractu deducta eſt ſine cauſa:
uel pactũ in eo deductũ eſt nullũ: uel ꝗ in cõ
tractu obligõnis eſt appoſitũ pactum de non
petendo ſimpliciter uel ad tẽpus quod eſt in
obligõne deductum & ſimilia. Aduerte ſi te
nemus terminos quarte q̃onis ſepe dicte ĩ du
bio ↄcludi põt ꝗ ſic: qꝛ ſicut certe iuſte exce
ptiones nõ intelliguntur excluſe ut in. d. iiii.
q̃one dictũ eſt: ſic & multo fortius exceptio
nes que obligõni in inſtrõ deducte inſunt. ſꝫ
ſi tenemus terminos tertie q̃onis uidelꝫ quan
do ſtatutũ excludit noĩatim certas exceptio
nes & generaliter oẽs alias: tunc q̃o redditur
dubia. Bal. in. l. etiã nomen. C. de execut. rei
iudi. & . d. l. ex placito. in fi. C. de re. per mu.
Dicit ꝗ aut opponit de nuditate formali aut
de nuditate cauſali. Primo caſu nõ põt oppo
ni: qꝛ pactum eſt ueſtitũ auxilio ſtatuti. ff. de
pactis. l. legitimã. de donat. l. ſi quis argentũ.

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Secundo caſu refert aut ex eodem inſtrumen
to apparet cauſa excipiendi & procedit exce
ptio: quia opponere ex inſtrumento non eſt
opponere contra inſtrumentum. & quia eſt
confeſſionatum & guarantigiatũ pro una par
te ſicut pro alia. Sed ſi aliuꝫ defraudaretur nõ
procedit exceptio reluctante ſtatuto excepti
onum excluſiuo. Primum patet per. l. ſtipu
latio. ff. de iur. dot. l. quero. §. inter locatorẽ
ff. locati. Secundum patet quia qui ſic cõtra
hit uidetur renuntiaſſe exceptionibus a ſtatu
to prohibitis. ff. de edi. edic. l. queritur. §. ſi
uenditor. ſm Bal. in. ll. predictis. Conſidera
primũ dictum uerum foret quando ſtatutum
ueſtiret pactuꝫ nudũ ut ſi diſponeret ꝙ pactũ
nudum haberet uires & executioni mandare
tur ut dicta. l. ſi quis argentum. alias ſtatutuꝫ
diſponens de executione inſtrumentoruꝫ ex
ceptionum remotiuuꝫ non intelligeretur ue
ſtire obligationem inualidam ſeu pactum nu
dũ: quia de iure ciuili non parit actionem. ff.
de pactis. l. iuris gentiũ. §. i. quia ſicut princi
pale non habet uirtutem uidelicꝫ pactũ: ergo
nec eius acceſſorium uidelꝫ executio ut. l. i. §
hec uerba. ff. ne ius fiat ei & ff. qui. ex cau.
in poſſ. ea. l. fulcinius. §. in diem. facit quod
dixi in. xi. queſtiõe. Et inſtrumẽta huiuſmõi
guarantigiata executioni mandentur uigore
precepti facti per notarium cuius precepti fi
nis non eſt ualidare obligationem: ſed obliga
tionem ualidam reddere exequibilem: quod
preceptuꝫ cũ ſit interlocutoria & non ꝓfer
tur in ſcriptis & fit per modũ uoluntarie iu
riſdictionis nunꝗꝫ tranſit in rem iudicatam:
& ideo nunꝗꝫ excludit exceptionem parti cõ
petentem ut dixi. ſ. in. xxiii. qõne. Secunduꝫ
aũt dictũ Bal. puto uerum ex quo deducitur
hec qõ: uidelꝫ ꝙ exceptiones que obligatiõi
in inſtrumento deducte inſunt tacite uel ex
preſſe opponi poſſũt non obſtãte ſtatuto ex
ceptionũ prorſus excluſiuo rõne per Bal. aſ
ſignata: q: non opponit contra inſtrumentũ
qui nititur ex inſtrumento. Item alia rõne q:
non eſt opus exceptione ſed ſatis eſt ꝙ id qđ
ineſt obligatiõni tacite uel expreſſe allegetur
quocũqꝫ tempore opponendarum exceptio
num nil oppoſitũ fuerit. Et tempus opponẽ
darum exceptionũ effluxerit: eo eniꝫ ipſo ꝙ
actor producit inſtrumentũ ꝓducit illud cuꝫ
exceptione que obligationi in eo deducte in
eſt. Vnde expreſſio exceptionis ex inſtrumẽ
to reſultantis ſufficit aduerſario ſm Bar. ff.

de uerbo. oblig. l. cũ qui ita. ubi etiam ponit
quid iuris ſi petatur exequi inſtrumentuꝫ cõ
tra debitorem in diem. Ineſſe aũt obligationi
intelligitur quãdo ex ipſo inſtrumento exce
ptio expreſſe uel tacite deprehenditur ut pꝫ
ex notatis per Bar. in. d. §. ſi ita. & . l. lecta. §
dicebam. ff. ſi cer. pe. & . ff. de pactis. l. iuris
gentiũ. §. quinimo. & q: hoc caſu eſt uitiuꝫ
quodãmodo in forma ut. C. de edic. diui. adri
tollen. l. fi. Sed qñ non apparet ex contractu
ſed eſt diuerſum: tunc non eſt ibi uitiuꝫ for
me ſed inuiſibilis materie donec opponatur
& producatur: & ita debet intelligi glo. in
l. ſi unus. §. pactus. ff. de pactis. que incipit ĩ
opponendo ſm Bal. in. l. in bone fidei. C. de
pactis. in fi.

Xxvii. quero retentis noſtris terminis ꝓ
xime qõnis: emptor petit exequi iſtrũꝫ cõtra
uẽditorẽ ad rẽ uenditã: uel ecõtra uẽditor pe
tit exequi inſtrumentũ uenditiõis ad pretiũ
quero an per uenditorem poſſit opponi exce
ptio pretii non ſoluti: uel per emptoreꝫ exce
ptio rei uendite. & uidetur ꝙ non quoniam
exceptio pretii non ſoluti ſeu rei non tradite
eſt peremptoria. ff. de acti. empt. l. iulianus.
§. offerri. et. l. qui pendentem uindemiam. ꝗ
in executione opponi non poteſt ut. C. ſen.
reſcin. nõ poſſ. l. peremptorias. & omnis ex
ceptio perẽptoria & alia quecũqꝫ excluditur
a ſtatuto & hoc tenet in executione ſentẽtie
Spe. optima iura allegans in ti. de execu. ſen.
§. i. uer. item pone emptor. ubi dicit ꝙ ẽptor
condemnatus ad pretium nõ poteſt excetõeꝫ
opponere de re non tradita quẽ ſequitur Bal
in. d. l. ſi duo patroni. §. ſi quis iurauerit. ff.
de iureiuran. facit. ff. de actio. emp. l. fundus
qui lutii titii. & . C. eo. ti. l. ſi pater tuus. ĩ fi
non obſtat ꝙ opponi poſſit exceptio nõ im
pleti contractus ex parte agentis: quia tacite
inſit obligationi in inſtrumẽto deducte ꝑ
dicta in proxima qõe. quoniã ibi ante imple
mentum nõ erat nata actio ſicut in pignorati
tia ante oblationem: in. d. l. ſi duo. §. marcel
lus. in contractu emptionis & uenditiõis ſic
cui nõ naſcetur actõ ex implemẽto ſed ex cõ
ſenſu. ff. de acti. & obli. l. ex cõſenſu. & iſti.
de obliga. §. ex cõtrario. Sed contrariũ puto
quoniã & ſi exceptio pretii nõ ſoluti uel rei
nõ tradite ſit perẽptoria: tñ naſcitur una cuꝫ
inſtrõ & omnes exceptiones que naſcuntur
cũ ſnĩa opponi poſſũt in executione ut dixi
in. v. q. Vnde eſto ꝙ in executione ſnĩe talis

exceptio nõ poſſit opponi: illud idẽ q: talis
exceptio non naſcitur cũ ſnĩa ſeu tpe ſnĩe: et
quo ad excludendas exceptiões ꝑemptorias
inſtrumentũ nõ hꝫ uim ſnĩe quia nulla cauſe
cognitio preiudicialis preceſſit ut dixi. ſ. i. v
qõne in fi. Sane & in executione ſnĩe tꝫ Spe.
in ti. de excep. §. dictum. uer. itẽ pone. & al
legat tex. optimũ. l. duobus. de excep. rei. iu.
hoc a contrario ſenſu ꝓbante. & qđ ibi no. in
glo. que uult ꝙ primus creditor conuentus ꝑ
ſecundũ & condẽnatus ſi de ſuo iure nõ op
poſuit in prima inſtãtia: in executione oppo
nere poteſt: & eſt rõ dicte glo. ibi quia ĩ pri
mo iudicio de pignore non de prelationis iu
re fuit diſputatuꝫ: ſic in prepoſito in primo
iudicio nõ de ſolutione pretii uel de re tradẽ
da fuit agitatũ. Aduerte clarius emptor & uẽ
ditor nõ ſolum habẽt ius excipiendi: ſed ius
retinẽdi loco pignorum ut dicit tex. in. d. §
offerri. De iſto ergo iure non fuit in primo
iudicio & fortius añ inſtrumẽtum agitatum
Amplius hec exceptio nõ cõcernit nec ener
uat uires inſtrumẽti & tacite ineſt obligõni
in inſtrõ deducte. & hanc partẽ in terminis
noſtris executõis inſtrumẽti tꝫ Bal. C. de act.
emp. l. ſi traditio. & . l. i. C. de iur. & fac. ig.
& . l. perẽptorias. C. ſen. reſcin. non poſ. pro
hoc facit ꝙ exceptio pretii nõ ſoluti & rei ñ
tradite huiuſmodi naſcitur poſt celebratũ cõ
tractum ex mora emptoris pretium nõ ſoluẽ
tis ſeu uẽditoris rẽ nõ tradẽtis ut. d. §. offer
ri. & . d. l. qui pendẽtẽ. Sed oĩs exceptio ꝓue
niẽs poſt ſnĩaꝫ põt opponi ut. ff. de re iudi. l
poſt rẽ. & dictum ẽ in quinta. q. ergo & ce.
Ad dictuꝫ Bar. rñdeo ꝙ uel non procedit uel
ꝙ loquitur in ſnĩa & quãdo in primo iudicio
fuit talis exceptio obiecta & diſputata uel ꝙ
loquitur in executione ſnĩe ꝗ precludit uiam
ꝑemptoriis lꝫ non diſputatis ut. d. l. ꝑempto
rias. q: diſputari potuerunt & eſt quid impu
tetur nõ opponẽdi in executione inſtrumẽti
quod exceptiones ꝑemptorias non excludit
q: nulla preiudicialis cauſe cognitio preceſſit
ut dictum eſt. Sꝫ inherẽtes illi rõni ꝙ hec exce
ptio ineſt & inſtrumẽtuꝫ eius uires nõ ĩpu
gnat & ſtatutum loquitur de exceptionibus
impugnantibus inſtrumẽtum. nec ꝑ hanc ex
ceptionẽ impeditur executio. Et ſi ĩpeditur
procedit ex partium cõuentione ex inſtrõ ap
parente. facit quod dicam. ĩ. proxi. q. & hoc
ĩ iſtrumẽto. In ſnĩa aũt aut talis executio fu
it diſputata & admiſſa q: uenditor ad rem &

emptor ad pretium fuit condẽnatus & tunc
admictitur exceptio. Et ſic dictum Bar. ĩ. d.
§. ſi quis iurauerit procedit: aut fuit diſputa
ta & non admiſſa & non admictitur excipiẽs
ff. de compenſa. l. quod in diẽ. & hoc tenet
Anto. de but. in. c. cũ ioannes. de fid. inſtru.
in prima collum. ſi uero nõ ſit diſceptata idẽ
quod hic dictum eſt.

Xxviii. quero iuxta premiſſa quid de ex
ceptionibus ꝗ non opponuntur cõtra inſtru
mentum ſed ad executionẽ: poſito ꝙ per ſta
tutum omẽs exceptiones excludãtur ſm ter
minos noſtre queſtionis. exemplum ne mari
tus cõueniatur ultra ꝗꝫ facere poſſit. hec qui
dem exceptio nõ impugnat ſnĩam uel inſtru
mentum: quia excipiẽs fatetur ſnĩam bene la
tam ſeu inſtrumentũ ualidũ & executionem
mereri: ſed mutat & reſtringit executionem
Rñdeo exceptiones huiuſmodi opponi põt
contra inſtrumentũ ſicut opponi poſſunt ꝯ
executionẽ ſnĩe ut. ff. de re iudi. l. nẽſenius.
ff. de fideiuſ. l. ſi fideiuſſor. §. ideꝫ rñdit. ff.
ſo. matri. l. ex diuerſo. §. fi. & ponit Bart. in
l. fi. C. ſi ex fal. inſtru. & . l. i. C. de iur. & fac
igno. & diximus in. v. qõne. qua rõne ideꝫ di
co in exceptione inuẽtarii ne teneatur ultra
uires hereditarias iuxta formã. l. fi. C. de iur
delibe. qđ tꝫ Bar. in. d. l. ex diuerſo. §. i. & . d
l. nenſenius. & Bal. in. d. l. i. C. de iur. & fac
igno. pro hoc optime qđ dixit glo. in. l. fi. §
in cõputatione. C. de iure delibe. quã doc. ap
probant que uult ꝙ ſi ſtatutum ſit in ciuitate
ꝙ nemo ueniat contra inſtrumentũ factum a
ſe nec heres eius & teſtator obligauit fundũ
eius alicui quẽ poſtea heredeꝫ inſtituit qui he
reditatẽ adiuit & inuentarium fecit ꝙ heres
beneficio inuentarii taleꝫ fundum uendicare
poterit. ex quo ibidem decidit Bar. ꝙ ſi ſtatu
tum diſponit ꝙ executio inſtrumẽti fiat con
tra heredem ſicut cõtra defunctum: intelligi
tur ubi heres inuentariũ non confecit: & ea
dem rõne dico opponi poſſe cõtra inſtrumẽ
ta huiuſmobi beneficiuꝫ ceſſionis bonorum
ſi conuentus uelit bonis cedere: quod Bal. tꝫ
in. l. i. C. qui. bo. ce. poſ. etiã ſi tali beneficio
ſit renuntiatũ: quia renuntiatio non tꝫ niſi in
certis caſibus de quo ꝑ Cy. in. l. i. C. qui bo.
ce. poſ. in ultima qõne & Bar. in. l. alia. §. ele
ganter. ff. ſolu. matr. & ꝑ An. de bu. in. c. ex
reſcripto. de iureiurã. & eadẽ rõne ſi petitur
executio inſtrumẽti celebrati ꝑ filiũfa. cõtra
eũ factũ ſui iuris opponere põt in executiõe

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

de beneficio edicti de quo ĩ ti. ff. q̃ cũ eo. ne
uidelʒ cõuenitur ultra q̃ȝ facere poſſit ſʒ Bar
qui hoc tʒ. ff. q̃ cũ eo. l. ſed & ſi. §. ſi filius.
qđ ꝓcedit q̃n ſtatutuʒ diſponit q̃ non poſſit
opponi cõtra inſtrumẽtum: ſecus ſi diſpone
ret q̃ nõ poſſet opponi contra executionem
inſtrumẽti ſm eum qđ dic ut dixi. ſ. in. iii. q.

Xxix. q̃ro mulier hʒ inſtrumẽtũ quo uir
fuit cõfeſſus ſe habuiſſe dotẽ & de ea fecit qui
etatiõeʒ ut fieri cõſueuit. ſoluto matrimonio
mulier petit executionẽ inſtri uigore tacite
ſtipulõnis de reſtituẽdo preſumpte ex. l. i. C.
de rei ux. acti. q̃ritur an poſſit? Bar. in. l. i. ff.
de his q̃ in teſt. delẽ. dicit q̃. d. l. i. facit ꝯ mu
lierem q̃n tacita ſtipulaº huiuſmodi non põt
legi nec eſt ſcripta in inſtrõ ſʒ intelligitur au
ctoritate legis & ſic non mãdaretur executio
ni inſtrũʒ ſed legis diſpõ de qua ſtatutũ non
loquitur. In cõtrariũ allãt. l. ſi duo patroni.
§. marcellus. ff. de iureiurã. & ſic nõ ſoluit.
Tu auteʒ dicas q̃ põt: q̃ȝ illud qđ preſumitur
ex iſtrõ uidetur eſſe ꝓprius tenor illius iſtru
menti. ff. de pac. l. iuris gentiũ. §. qđ fere. in
ſti. de inuti. ſtip. §. ſi ſcriptũ. inſti. de adopt.
§. cũ autẽ. C. de uſur. l. i. ff. de uer. obli. l. ſciẽ
dum. ff. de adop. l. his uerbis. uel clarius obli
gatio reſtõnis dotis uenit ex ſnĩa ſeu mente
& conſenſu cõtrahentiũ lʒ non ex uerbis ut
d. l. i. C. de rei ux. acti. poſt prin. & ibi ut in
telligatur re ipſa ſecuta ſtipuº. & illud qđ ue
nit ex mẽte contrahentiũ uidetur uenire ex
uerbis cõtractus. ff. de uer. ſig. l. nois & rei. §
uerbũ ex legibus. ff. loca. l. q̃ro. §. inter loca
torem. & ff. de iur. dot. l. ſi ſtipuº. & qđ di
xi. ſ. in. xxvi. q. Intelliguntur enĩ ſhẽtes uel
le qđ lex diſponit & id cogitare & agere. ff.
de acqui. her. l. ſi duo. unde pinde hẽtur ac ſi
expreſſe dicta mulier fuiſſet ſibi ſtipulata do
tem reddi: non ob. d. l. i. ff. queãd. teſta. ape.
quoniã ibi loquitur in his q̃ extrinſecus intel
liguntur alicuius ingenio uel ſubtilitate nõ
ex ipſa littera aut ex ui ipſius littere. ſed ex
his forte q̃ ꝓcedũt & ſubſequũtur ĩ ſcriptura
at ſtipulatio predcã intelligitur ex ipſa litte
ra ex ui littere ipſius cõtractus & ſic legi poſ
ſe intelligitur ut. d. l. i. §. legi. & ſic facit pro
iſta pte. ff. de here. inſti. l. i. ꝓ hoc q̃ bñficiũ
l. edicto fundatur in ſcriptura & uerbis ſtatu
ti ut. l. edicto. C. de edic. di. adri. tol. & tñ lo
cum hẽt in ſuccedente ex tacita ſubſtõne ſm
doc. ibi. ex prima & ultĩa rõne in. q. noſtra tʒ
Bal. in. d. l. i. ff. q̃ in teſta. delẽ. & l. ad ꝓbati
onem. C. de ꝓba. ubi dicit ſe ita cõſuluiſſe &
fuiſſe primũ conſiliũ redditũ p eũ. Sʒ ad hoc
dubiũ precidendũ tutius eſt q̃ in inſtrõ fiat ꝓ
miſſio ſtipulata ad reſtõnem dotis ut cõiter
notarii faciunt addentes confeſſioni dotis re
cepte ſeu receptioni & quietatõi clauſulã illã

Xxx. q̃ro an ſtante ſtatuto q̃ inſtrã mãdẽ
tur executioni fieri poſſit executio cõtra he
redes debitoris obligati p inſtrũm preſertiʒ
ſi ſtatutũ dicat q̃ debitor ꝓ debito carceretur
Rñdeo ſic quoniã ad id ad quod poterat cõ
pelli defunctus põt cõpelli heres defuncti ut
ff. de reg. iur. l. ſi heredẽ. & l. qđ ipſi. & C.
de pigno. l. iii. in. iiii. q. p Bar. lʒ legis uerbis
nõ exprimatur ut. ff. ad trebel. l. poſtulante.
in pri. ubi hoc tʒ Bar. ſecus tñ forte dicẽduʒ
ſi debitor conueniſſet in inſtrõ q̃ poſſet pſo
naliter capi q̃ȝ poſito q̃ pactum ualeat tñ nõ
trãſiret in heredẽ ſm Bar. ff. qui ſatiſ. cogã.
l. ſi deceſſerit. p. d. l. rõ differẽtie eſt q̃ȝ prio
caſu ſtatuti diſpõ executiua cõcernit obliga
tionẽ in inſtrõ deductã. ſ. pſonalẽ q̃ tranſit ĩ
heredẽ. C. de here. act. l. ꝓ hereditariis. & ita
eſt debitor heres ſicut defũctus. ff. ſi cer. pe.
l. i. per Bar. & de debitore loquitur ſtatutuʒ
Scđo uero caſu diſpoſitio cõtrahentiũ cõcer
nit pactũ coherẽs pſone qđ nõ trãſit in here
dẽ ut. d. l. ſi deceſſerit. & ſimiliter dicendum
eſt heredẽ poſſe executionẽ petere ſi factum
ſit tranſitoriũ in heredeʒ ſecus ſi pſonale. ff.
ſo. ma. l. q̃ȝ pſonale. Ante tñ q̃ȝ heres exiga
tur ſeu carceretur ligre dʒ euʒ fore heredẽ. ff
ſo. ma. l. ſi cum dote. §. tranſgrediamur. ſm
Bal. C. de iure delib. l. fi. §. & ſi prefatã. ubi
ponit an debitor de iure cõi poſſit ꝓ debito
carcerari de quo p doc. C. qui bo. ce. poſ. l. i.

Xxxi. q̃ro iuxta premiſſa an ualeant ſtatu
ta ciuitatũ diſponẽtia ꝓ debito ciuili debito
rem ad inſtantiã creditoris debere pſonaliter
carcerari dicas q̃ ſic: ſiue diſponant carcerati
onem fieri debere p iudicẽ ſiue p creditorem
ut ſcripſit Bar. in. l. titio. §. titio. el. ii. ff. de
condi. & dem. q̃ȝ publica auctoritas tollit oĩa
cõtraria. An aũt p iudicẽ concedi poſſit credi
tori ut capiat pſonaliter debitorem ſuum uel
eius bona? Dic ut no. Bar. in. l. ii. C. de pig.
in. iiii. q. uer. ad hoc ꝓbandum induco ĩ teſtẽ
& ce. & ff. de acqui. poſ. l. iuſte poſſidet.

Xxxii. q̃ro ꝓ declaratione. xxx. q̃onis et
totius materie iuxta premiſſa an ex conuenti
one partiũ fieri poſſit q̃ inſtrã hẽant executi
onem paratã. hec qõ hʒ altiorẽ indaginẽ: ſed
ne ſuſcepti opuſculi materia ultra q̃ȝ deceat
dilatetur. dic breuiter q̃ aut ptes cõueniũt q̃
hẽant executionẽ realẽ: hoc eſt in bonis debi
toris: aut pſonalẽ hoc eſt q̃ debitor capi poſ
ſit pſonaliter. Primo caſu põt quoniã ius ex
equendi ex cõuẽtione & iudicis auctoritate
equipatur. C. đ pig. act. l. pe. ff. de fur. l. cuʒ
creditor. C. de pigno. l. iii. hoc pʒ in ſimili ĩ
ſnĩa arbitri que hʒ executionẽ parataʒ. ff. de
arbi. l. non diſtinguemus. §. de officio. patʒ
etiã q̃ cõtrouerſia deciditur ex iuramento ex
partiũ conuẽtione ut. ff. de iureiurã. l. iuſiu
randũ qđ ex cõuentione: ex quo iuramento
oritur ius executiuum ut. l. ii. & l. ſed & ſi
poſſeſſori. §. cũ de heredi. ff. de iureiur. hoc
tʒ Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. uer. xlix.
& Bar. dicit expreſſe in. d. l. iii. in ulti. q. ubi
concludit oĩbus his caſibus executionẽ ſum
marie fiendã eſſe ſm formã. l. a diuo pio. §. i
ff. de re iud. Circa quã conuentionalẽ execu
tionem q̃ pſone pñt hoc ꝓmictere: & de mõ
cõſtituendi tale ius executiuũ & de tpe q̃n ef
fectualiter incipiat cõpetere: & de offõ iudi
cis q̃n ad hoc aditur plene p quiq̃ q̃ões. hoc
examinat Bar. in. d. l. iii. & ſcriptis p eum ĩ
prima. q. ibi adde no. p Io. an. & An. de but.
in. c. uerũ. de fo. compe. & in. iiii. q. no. per
Inno. in. c. olim. de priuile. in glo. p portariũ
& ſcripta p do. An. in. l. nemo carcerẽ. C. de
ex. tribu. li. x. ¶ Scđo caũ ſuetio q̃ liceat credi
tori cape debitorem inuitũ & captũ ꝓ debito
retinere ĩ carcere priuato nõ ualet ne maioris
tumultus cã ſit. ff. de reg. iur. l. nõ eſt ſingu
lis: & q̃ȝ nõ multũ a ſpẽ ſeruitutis differt ſi
facultas recedendi non datur. ff. de liber. ho.
exhiben. l. ii. & ob es alienuʒ ſeruire liberos
iura cõpelli creditoribus non patiuntur. C. de
act. & obli. l. ob es. & auten. ĩmo. ibi poſita
ſumpta ex corpore ut nulli iudicum. §. q̃ȝ ue
ro. col. ix. & de pigno. in. c. q̃ȝ litor. & quia
hoĩem carcerari eſt cõtra bonos mores iõ nõ
ualet. C. de pac. l. pacta q̃. Itẽ eiſdem rõnibus
in carcere publico: & q̃ȝ incarceratio eſt me
ri impii ut no. in. l. impium. ff. de iuriſ. om.
iudi. & ea que ſunt meri imperii a ptibus cõ
cedi non pñt. l. priuatorum. C. de iuriſ. om.
iud. & quia nemo põt ſe dare alicui ut faciat
iniuriã. l. i. §. uſq̃ȝ adeo. ff. de iniur. & nemo
eſt dñs membrorũ ſuorũ. ff. ad. l. acquil. l. li
ber homo. quibus rõnibus reprobata gl. Bar
in. l. interdũ. §. qui furem. ff. de fur. tenet q̃
ſicut quis nõ poteſt ſe dare alicui ad torquen
dum ſic nec ad carcerandũ: & ſicut nõ tẽt pa
ctum de capiendo minus tenebit de carceran
do ad quã ſine captura cõtra inuitum non de
uenitur: & hoc tenet Bar. poſt Dy. in. l. alia.
§. eleganter. ff. ſo. ma. nec ob. q̃ per legẽ ſiue
ſtatutum fieri poſſit q̃ ꝓ debito quis in carce
re publico detruditur ut. ff. de ſuſpec. tuto. l.
iii. §. tutores. & dictum eſt in precedenti. q.
quia nõ ſequitur ergo p pactum ut p Bar. ibi
& ſic dictum dñi Ang. in. l. nemo carcerem
qđ p pactum fieri poteſt ut debitor a credito
re in carcere publico detruditur non ꝓcedit.
fallit predicta regula in caſu. l. fi. C. de capt.
& poſtli. reuer. uidelicʒ in capto ab hoſtibus
& reuerſo redempto qui ex pacto a redẽpto
re poteſt uſq̃ȝ ad ſatiſfactionẽ debiti ĩ carcere
priuato & publico retineri. fallit etiã in debi
tore ſuſpecto de fuga qui ex pacto ĩ cauſa ſu
ſpitionis poſſet capi & in oĩbus caſibus a iu
re pmiſſis ut. l. ait pretor. §. ſi debitorem. ff.
que in fra. cre. & in aliis caſibus notatis per
Bar. & Io. an. in. d. c. litor. đ pigno. dico pa
ciſci poſſe q̃ ſuſpectus capiatur & ad iudiceʒ
ducatur p. d. §. ſi debitorem. non aũt q̃ in car
cere publico uel priuato auctoritate propria
teneatur: quia hoc nõ licet đ iure ut. ff. de ad
ulte. l. capite quinto. ergo nec ex pacto ut di
ctum eſt: & no. in. d. §. ſi debitoreʒ. Conuẽ
tio auteʒ q̃ ad inſtantiam debitoris capi poſ
ſit p iudicẽ uel q̃ đ mãdato iudicis đbitor de
beat ponere manũ ad ſtãgã & ĩde ñ recedere
anteq̃ȝ ſoluat tʒ ut. d. l. non eſt ſingulis. &
colligitur ex dcĩs Bart. ĩ. d. §. elegãter. Et q̃ȝ
nil repugnat debitorem p iudicem carcerari
ꝓ debito ut. d. l. iii. § tutores. & d. l. nemo
carcerem. C. qui bo. ce. poſ. l. i. & facit quod
no. ff. de priui. credi. l. ſi creditores. p Barto
Cõuentio autẽ de ſtando in certo loco ſimili
ter nõ ualet p ſupius dicta. nõ ob. c. ex reſcri
pto. de iureiurã. ubi monachus fuit datus in
obſidem ꝓ debito p abbatẽ: q̃ȝ illud ueruʒ in
telligo ꝓ debito publico uidelʒ eccleſie quod
publicuʒ cenſetur ſecus in debito priuato. ꝓ
hoc. C. de exact. tri. l. ii. li. x. & qđ no. Io. an
ĩ. d. c. litor. in. d. glo. in uinculis. in nouell.

Xxxiii. quero circa materiã ſtatuto caue
tur q̃ inſtancia finiatur curſu. xx. dierum nũ
quid ſi petatur executio inſtrumenti uel ſnĩe
finiatur inſtantia dicto tpe? Bal. in. l. i. C. de
iu. cal. in uerbo inſtancia uidetur ſentire p il
lum tex. q̃ ſic p quem patet q̃ quilibet articu
lus hʒ inſtantiam. Sed aduocati peruſini anti
qui ut ipſe dicit tenuerunt contrarium: quia

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

inſtrumentū ex forma ſtatuti hꝫ ui ſnīe: &
poſt ſnīaꝫ nō ē inſtātia. & hāc opi. ſequitur
ipſe in. l. i. §. i. ff. ſi quis ius di. nō ob. qꝛ cuꝫ
ꝓceditur ſine litis cōte. uel q̄ſi: ergo nō eſt ī
ſtantia. Et qꝛ ubi petitur executio cā expedi
tur p ſnīam interlocutoriā ut. l. minor. xxv.
ānis cui fideicōmiſſuꝫ. ff. de mino. & hoc ſi
agitur offō iudicis ad executionē ſnīe: ſecus
ſi ageretur actione in factū reſultāte ex ſnīa
uel actione reſultante ex inſtrō & nō uia exe
cutiua: qꝛ tūc certū eſt q̧ foret inſtātia ut. ff.
de peti. here. l. itē ueniūt. §. idē recte. ubi tex
dicit q̧ ſit lite cōteſt. ergo ē inſtātia: & loqui
ē ipſe ī ſnīa idē tū dicit ſi petatur executio in
ſtrī. hāc opi. uꝫ cām executiōis inſtrī nō fini
ri triēnio p. l. ꝓperādū. C. de iudi. eꝫ idē Bal
in. l. ii. C. de execu. rei iud. hāc etiā opi. non
finiri curſu. xx. dierū cām executiōis īſtrōrū
ī executione eꝫ in. l. litibus. C. ꝺ agri. & cēſ.
li. xi. & hāc opinio. puto ueram quoniā ſta
tutū diſponēs de inſtātia dꝫ intelligi ī potio
ri & priori īſtātie ſignificatu. ff. ſi ager uec.
uel emph. pe. l. i. §. qui in ꝑpetuū. qui potior
& ꝓprior ſignificatus cōplectitur inſtantia
totius cauſe nō unius articuli. Idē & fortius
puto ſi ſtatutū dicat q̧ lis & cā finiri debeat
infra. xx. dies: qꝛ lis ꝓprie intelligitur poſt li
tis cōteſt. cā uero ań litē cōte. & poſt ut no.
Bar. in. l. cās. C. de tranſic. appellatōe cauſe ꝓ
prie cōtinetur tota cā nō capitulū ſolum ſeu
unus articulus cauſe tex. eſt & glo. in. l. gene
raliter. circa prin. C. de rebus credi.

Xxxiiii. q̄ro cōfectū eſt inſtrūꝫ publicuꝫ
p notariū peruſinū de ꝯtu Peruſii celebrato
inter peruſinū & quendā de Canario uń ſum
oriūdus: & in utroqꝫ uiget ſtatutū q̧ inſtrā
publica mādentur executiōi ſicut ſnīa. petit
puſinus executionē inſtrī corā poteſtate dcē
terre Cānarii: q̄ritur an poſſit: ꝯclude q̧ ſi pe
titur executio ex forma ſtatuti ciuitatis Pe
ruſii nō ꝓcederet petitio quoniaꝫ ſtatuta litis
ordinaria nō egrediuntur iuriſdictionē ſtatu
entium ut ſcribit Bar. in. l. cunctos populos.
ubi plene diſputauit. C. de ſum. tri. & fi. ca.
Si uero petitur executio ex forma ſtatuti di
cti caſtri ꝓcedit petitio lꝫ nō ꝓcederet contra
peruſinū qꝛ non poſſet eius executio peti co
ram ptāte dicti caſtri: ſeu corā iudice alterius
territorii executioni mandari niſi ad litteras
poteſtatis ciuitatis Peruſii ut plē diſputans
eꝫ Spe. in ti. de exec. ſen. ꝛ. breuiter. uer. quid
ſi iudex peruſinus. & Cy. in. l. i. C. de cōfeſ.
in. ix. q. & Bart. in. l. a diuo pio. §. ſnīam ro
me dictā. ff. de re iudi Rō diuerſitatis eſt: qꝛ
ſnīa hēat ſuum executorem uidelꝫ ordinariū
ꝓferentē uel allegantē ſed inſtrumentū non
quoniā notarius precipiens in inſtrō guaran
tigiā uel corā quo fit confeſſio in inſtrō cō
feſſionato uel ī inſtrō ſimili executioneꝫ me
rente ex forma ſtatuti nō hꝫ exequēdi facul
tatem unde nō requiruntur littere notarii. ſic
eidem rōne dicendū foret in laudo qꝺ execu
tionem meretur ex forma ſtatuti q̧ poſſet ex
equi ſine litteris arbitri. & hoc ī his caſibus
eꝫ Bar. in. d. §. ſnīam rome dictam. in ultima
q̄ōne dicens ſic cōſuetudine ſeruari. & uerū
eſt ex quibus liquet q̧ ſi Cānarii ſeu in loco ī
quo agitur ń foret ſtatutuꝫ agi oporteret uia
ordinaria qꝛ Cānarii nō attenderetur ſtatutū
peruſinū. Quod de ſnīa dictum eſt uerū eſſe
intelligo ſi petatur executio ſnīe ī ui ſnīe: ſe
cus ſi petatur executio ī ui publici inſtrumē
ti & de ſnīa liqueat publico inſtrō ut. ī. ꝓxi
ma. q. dicam. & uide ad materiā Bald. in. l. i.
C. de execu. rei iudi.

Xxxv. quero iuxta premiſſa & ꝓ ītelligē
tia clara totius materie cū ſimus ī materia ex
ecutionis inſtrumētorū publicorū. Quid cō
tineatur appellatione publici inſtrumēti: Re
ſpondeo nomen inſtrumēti ſumitur largiſſi
me large & ſtricte. Eſt enim inſtrī nomē ge
nerale cōprehēdēs in ſe quodlibet uas domus
& quālibet machinā uiolā & cytherā ut. ff.
de fun. inſtruc. l. i. & . l. queſitū. & p totuꝫ
quinīmo aliqñ naturale deeſſe dicitur inſtru
mentū qñ ita ſtricta eſt q̧ nō pōt fieri matri
moniuꝫ de frigi. & male. c. ex litteris. & . c.
fraternitatis. Reſtringitur aūt large aſſumē
do inſtrumētū & cōprehendit id tantū qꝺ ꝓ
bationē & fidem facit iudici & ipſius mētē
inſtruit uñ & teſtes appellatione inſtrōrū cō
tinētur. ff. de fi. inſtru. l. i. ff. de uer. ſigni. l.
notionē. §. inſtrōrū. de teſti. c. ꝓuenit. Speci
alius aūt & ſtricte accipitur ꝓ ſcriptura ad ali
cuius ꝓbationē in poſterū faciēdā. ff. de pig
l. ꝯtitur. & de fi. inſtru. p totū. fuit hec q̄ſi
ad litterā diſtī. Hoſti. ī hoc extēſius loquēs
in ſumma de fi. inſtru. §. i. cui in ultīo dicto
cōcordit Spe. in ti. de inſtru. edi. §. i. uerſ. et
licet. qui ſignificatus ſtricte ſumptus refer
tur ad oēm ſcripturā ſeu ad oē id ex quo cā ī
ſtruitur: ut. d. l. i. ff. de fi. inſtru. cū cōcor. ut
pꝫ ex predictis. & dicit Io. an. & poſt eum
An. de bu. in ꝶica de fi. inſtru. & in Spe. de
inſtru. edi. ſup ꝶica poſt prin. in. d. §. i. ī ad
ditio. q̧ inſtrumentoruꝫ plures ſunt ſpēs. de
quibus plene in Spe. eo. ti. §. nuc dicendū. et
de fi. inſtru. c. i. & . ii. ubi de hoc p doc. Qua
rum una inſtrumentū publicū diffinit in. d.
§. i. dicens: Inſtrumētuꝫ eſt ſolēne & rite or
dinata ſcriptura p auctentice ꝑſone manū pu
blicā cā memorie facta & deſcribit dicitur in
ſtrumentū dictū eo q̧ inſtruit. Omnis igitur
ſolēnis & rite ordinata ſcriptura p manuꝫ pu
blici notarii cā memorie ſeu ꝓbātis facta di
citur inſtrumentū & appellatione inſtrumen
ti cōtinetur. Et de inſtrō huiuſmodi intelli
gitur ſtatutū ī tota noſtra materia. Et ex hoc
pꝫ q̧ ſtatutū ſnīa laudū de q° pꝫ publico īſtrō
inſtrumēti appellatōe cōtinentur quod tenet
Bar. de iur. fiſ. l. in fraudem. §. ſed neqꝫ. ubi
cōcludit q̧ falſans acta ſeu inſtrā punitur pe
na ſtatuti loquentis de pena falſantis publi
cum inſtrumentū rōne predcā. Et ex hoc pꝫ
q̧ ſi petitur executio ſnīe in ui publici inſtru
mēti corā iudice alterius territorii ubi eſt ſta
tutuꝫ q̧ inſtrā publica exequentur quod fieri
pōt ſine litteris iudicis ſnīaꝫ proferentis: lꝫ
ſecus ſi peteretur in ui ſnīe rōnem uidiſtis ī
precedenti. q. & adde quod dicā. ī. ꝓxi. q.

Xxxvi. quero ſtatutum diſponit q̧ certe
exceptiones que ꝑmictuntur a ſtatuto oppo
ni cōtra publicum inſtrumentū quod exequi
petitur non poſſint ꝓbari niſi per publicum
inſtrumentū reus nō hꝫ inſtrumentum penes
ſe ſolutionis an āliquo remedio occurratur:
R nō ſic qꝛ pōt īſtare q̧ iudex ex offō teſtes
recipiat quibus receptis & publicatis iudicis
offō tuebitur ſicut dicimus in eo qui iurauit
ń ꝓbare ſolutionē niſi p īſtrumētū qꝛ ſatis ē
probata cum de atteſtationibus rite receptis
& probantibus liqueat publica ſcriptura: &
ſic puplico inſtrumento ut patet ex dictis ī
proxima q̄ōne. Quo auteꝫ remedio ſuccurra
tur ei ſi foret exactus hoc caſu: Reſpondeo
poteſt agere conditiōe ſine cauſa ad id quod
ſoluit ſm Bar. in. l. iulianus uerum debitorē
ff. de condit. inde. dicam latius. ī. q̄ōne. liiii.
An autem per ſtatutum uel pactuꝫ fieri poſ
ſit q̧ debitor probare non poſſit ſolutionem
niſi per inſtrumentū ponit Spe. in. d. §. uer.
ſed pone. poſt Hoſti. in ti. de renū. §. q̄ pñt.
uer. quid de pacto. & poſt eos Io. an. ī. c. ſi di
ligenti. de fo. cōp. ſup. i. glo. & poſt eum. d.
An. de but. & Cy. in. l. pe. C. de pact. & cōis
cōcluſio eſt q̧ nō tēat pactū: ſtatutū uero te
neat: nec ob. qꝺ no. p glo. C. de decre. decur.
ſup ꝶica. qꝛ rñdeo p no. p Bar. ī. l. nec īpoſſi
bile. ff. de pactis.

Xxxvii. q̄ro quoniā ſtatutū diſponit q̧ ī
ſtrumentū ſcriptū manu publici notarii mā
detur executōni ā locū hēbit in ſumpto iudi
cis auctoritate iuxta no. in auten. ſi quis in ali
quo documēto. C. de eden. & . c. pe. & . c. fi.
de fi. inſtru. Rñdeo nō qꝛ nō ē ſcriptū manu
publici notarii inde rogati: ſecus ſi ſimplici
ter dicat manu publici notarii: quia ſic ſum
ptū ſcriptū ē manu publici notarii trāſumen
tis cum ſolēnitatibus requiſitis a iure de qui
bus ī. d. āutē. ſi quis ī aliquo documēto & . d
c. pe. & fi. p doc. facit qꝺ dixi. ſ. ī. xxxv. q.

Xxxviii. q̄ro iuxta ꝓxīa dicta actor nō ꝓ
ducit ſūptū ſꝫ ꝓducit ꝓthocollū notarii mor
tui uel uiuētis nō curo & petit executionem
ipſius ſicut publici inſtrī an poſſit: R° non
qꝛ baſtardelli & ꝓthocolli notariorū lꝫ habe
ant ſigna & oīa ſubālia tñ nō ꝓbāt ſꝫ opus ē
q̧ trāſumatur iudicis auctoritate & tūc ſūptū
fidē facit ſm Io. an. in ti. de inſtru. edit. §. ui
dēdū. uer. & no. q̧ tabellio. & An. de but. in
c. cum. p. tabellio. de fi. inſtru.

Xxxix. q̄ro pone petitur execu° inſtrī in
q° debitor ſe obligauit ꝓcuratori creditoris
oppōit debitor de actiōe nō cōceſſa p ꝓcura
torē an ꝓcedit peti° executiōis nō docto per
agētē de ceſſiōe. dicas q̧ ſic quoniā & ſi actō
q̄ſita p ꝓcuratorē ſine ceſſiōe dño nō q̄rat ut
ut. ff. ꝺ acq. po. l. pe. §. & ſi poſſeſſio. tñ pre
ceptū notarii ī īſtrō guarātigie uel ꝯfeſſiōato
ſeu auctoritas notario ſimplex īſtrūꝫ cōficiē
ti p ſtatutū attributa opatur ut piñ hēatur ac
ſi eēt factū ī iudi° p ꝓcuratorē quo caſu q̄rit
ſine ceſſione. ff. de mino. l. in cauſe. in fi. ſꝫ
Bar. in. d. §. & ſi poſſeſſio.

Xxxx. q̄ro ſi īſtrā hñt ui rei iudicate ex
forma ſtatuti an debitor ſtatī ſit cōſtitutus ī
mora ſicut p ſnīam īmo p lit. cōteſ. C. de rei
uē. l. certū. an ſit opuſ noua īterpellatōe: R°
nō cōſtituit ſtatī ī mora qꝛ id foret īcōueni
niens. ff. de ſolu. l. qꝺ dicimus. ſꝫ noua inter
pellatione opus eſt ſicut in eo qui iuramēto
obligatur: & ſic ſeruat cōſuetudo ſm Bart.
ff. de iureiurā. l. eū qui. §. ſi iurauero.

Xxxxi. q̄ro an inſtrā huiuſmodi poſſint
ſtatī exequi: R° nō uidetur ſi dicat ſtatutū q̧
hēat executiōeꝫ ſicut ſnīa cū ſnīa nō trāſeat ī
rē iudicatā niſi poſt. x. dies. C. de appel. autē
hodie. Dic ꝯ: qꝛ cū obligō ſit pura ſtatim exe
qui pōt. ff. de uer. ob. l. eum qui kalēdis. &
ſnīa iō executōi ń mādetur qꝛ ab ea appellari
pōt. ſed ab īſtrō cōſenſu ptiū īito appellari ń
poteſt. ff. de appella. l. a ſnīa. §. idē reſcripſit

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

unde ſicut ſentētia a qua nō poteſt appellari
ſtatī pōt exequi ut no. Io. an. in ti. de execu.
ſnīe. §. uidendum. & §. porro. in addi. Spe.
ſic inſtrumentum habens uim ſnīe.

Xxxxii. quero iuxta premiſſa cū in cōfeſ
ſum ſit preceptū. x. dierū ut. l. ſi debitori. ff
de iudi. & iudicatis detur ſpatiū quatuor mē
ſium que ſpatia miſerationis cā indulgentur
preſtita tā p confeſſum uel condēnatū ſatiſ
datione de ſoluendo ut. d. l. ſi debitori. alias
poſſet debitor capi & carcerari ſm Bart. ibi
An hec tpa uel alterum eorū indulgentur in
executione inſtrūmū: ſi ſtatutum dicat q exe
cutioni mandentur uel q hēant executionē
paratā: Tunc rñdeo cū obligō ſit pura ſtatī
fieri poterit executio. ff. de uer. ob. l. cū qui
kalendis. nam in cōtractibus nō eſt tēpus qd
datur iudicatis uel confeſſis miſerationis cā
ut ibi qua rōne ſi laudū arbitratoris hʒ ex for
ma ſtatuti executionē paratā ſtatim fieri poſ
ſet executio qr accedit ad contractū tranſacti
onis nō ad ſnīam iudicialē ut no. de iureiurā
c. quintauallis. p Inno. hoc ſentit Bart. C. de
execu. rei iudi. l. eos. ſecus putarem in laudo
arbitri eo caſu quo & iure uel ex forma ſtatu
ti ex eo oriretur actio p no. per doc. C. de ar
bi. l. i. & l. nemo pōt. de le. i. per Bar. qui di
cit eo caſu ſicut a ſnīa appellari poſſe adhibi
to tamen aliquali tēporis ſpatio iudicis arbi
trio moderando a die celebrati contractus ne
creditori ire liceat cū ſacco parato. ff. de ſo
lu. l. quod dicimus. & quod no. ff. de conſti.
pecu. l. pmiſſor. per Bar. plenius in. l. ita ſti
pulatus. ff. de uer. ob. p Bart. in. q. illa qn cō
mittitur ſtipulatio pura facit quod no. Spe. ī
ti. de arbi. §. ſequitur. uer. pone igitur.

Xxxxiii. qro cū in executione ſnīe iter
dū n requiratur citatio ut ſcripſit Inno. ī. c.
ex rōne. de appel. & Bar. in. l. iiii. §. cōdem
natum. ff. de re iudi. an in executione inſtru
mentorū citatio requiratur: Rñdeo ſic quia
ante nil eſt cognitum de cā: unde neceſſe eſt
a citatione incipere ut inſti. de pe. teme. liti.
§. fi. & quia non pōt cōſtare iudici ante cita
tionē an inſtrumentū ſit inſtrumentū & an
reus hēat aduerſus eū exceptionē aliquā a ſta
tuto pmiſſam uel conceſſam ſeu nō excluſā
& an inſtrumentū ſit exequibile quinīmo ſi
fieret executio pte nō citata tanqʒ nulla ſtati
reuocaretur quatenus de facto facta ē ut no.
ff. de bo. poſ. l. iiii. §. ſi cā cognita. & l. mi
nor. in prin. de euic. & uult Bal. ī. l. ab execu
tore. C. quō app. nō re. & hoc uerū niſi p ſta
tutum aliter diſponatur ut ſi ſtatutū dicat ue
uiſo publico inſtrō precipi debeat debitori
q ſoluat & ꝺ palatio non recedat quo caſu ēt
per epiſtolam fieri poteſt ſm Bal. C. comi.
uel epiſto. ſuper rubrica.

Xxxxiiii. quero cōductio finito tpe tacī
te intelligitur renouata an ſi prima cōductō
facta fuerit p publicū inſtrūm executionem
paratā habēs an renouari intelligatur cū uir
tute inſtrumēti: Rñdeo non quia renouatio
tacite ītelligitur fieri quo ad ea q̄ tacite reno
uari poſſunt p ſolum hoīs intellectū ſecus ſi
aliquid requiratur ab extra ut ſcriptura q̄ ta
cite fieri non pōt qr tacite non ſcribitur nec
tacite ſit preceptum guarantigie cum nō ſit
in poteſtate partiū ſm Bal. in. l. legē. C. loca.

Xxxxv. qro cū fideiuſſor agere n poſſit
niſi ſit condēnatus & in certis aliis caſibus ꝺ
quibus in. c. fi. de fideiuſſ. an ſi ſit obligatus
p inſtrumentū qd executionē mereretur ſta
tim agere poſſit: Rñdeo ſic ſm Cy. in. l. cer
tum. C. ſami. herc. & Bal. in. l. i. & Bar. in. l.
fideiuſſor pro uenditore. ff. de fideiuſſ.

Xxxxvi. quero an ī cā executionis publi
corum inſtrumentorū liceat ei contra quem
petitur executio appellare: Rñdeo dicit glo. i
& v. in. l. ab executore. C. quo. ap. nō reci. q
pōt a pnuntiatione de exequendo appellari n
ab executione facta. & idē Spe. in ti. de appel
§. in quibus. uer. quito. & Bart. in. d. l. ab ex
ecutore. & in. l. ſi cum exceptiōe. §. hec autē
actio. ff. qd met. cā. Qua rōne Bal. in. d. l. ab
executore iure collectis. dicit q cautela uolen
tis euadere appellationē qn pretextu inſtru
mēti guarantigiati ſit executio eſt q nō pnū
cietur īſtrumentū eſſe exequendū: ſed īcipiat
ab executione. Tamē uerius eſt q etiā a pnū
tia de exequēdo appellari non pōt: qr eadē ē
rō de pnuntia exequēdi que de executiōe ſm
Old. ut Cy. refert in. d. l. ab executore. quos
Bar. ſequitur in. l. ab executore. ff. de appel.
& latius declarans hoc tʒ Io. an. in preall. ti.
uer. quinto. in addi. Spe. dicens hoc tenuiſſe
Odo. & Guil. q ualet ſiue iudex exequatur ī
ſtrumentū facto ſiue pnuntiet exequendum
ut non appelletur. Et ſit rō ut ſit finis litiū
C. de tranſac. l. fratris. de dolo & cōtu. c. finē
& c. fi. in prin. & ne lex īponatur uerbis. C
cōia de le. l. ii. & de elec. c. obmiſſa. §. ii. li. vi.
et qr ſʒ legiſtas ab īterlocutoria n appellat. C
quo. ap. nō re. l. ii. & qr phibitio ſimpliciter
manauit: ergo ſit tenenda. ff. de public. l. de
pretio. ſecūdū Io. an. & hec procedunt ſiue
executio petatur p actionē in factū ſiue iudi
cis offō ſm Io. an. ibi & ſic cū ſnīa p actiōe
in factū ex re iudicata dēat eſſe ut pnūtietur
ſnīā exequendā a tali ſnīa non pōt appellari
ut dictū eſt. & apertius hec duo tʒ Spe. in tit.
de exec. ſen. §. breuiter. uer. ſed ſm. & Io. an
ibi aperiens dictū Spe. qd ſequitur An. de bu
in. c. quo ad conſultationē. de re iudi. ad finē
pe. coll. Et hoc ea rōne q ſnīa de exequendo
huiuſmodi ē de executione prime pricipalis
ſnīe & ps executionis & ab executione n ap
pellatur ſm Spe. & Io. an. in. d. §. ſed ſm Io
ſic & pnūcia de exequēdo ē executio prime
ſnīe & quedā declaratio a qua non appellatur
qua rōe. Idē tenuit Bal. de Spe. nō faciēs mē
tionē in. d. l. ab executore. C. quo. ap. non re
Ex quo patʒ q ſiue dixerimus ſnīam de exe
quēdo fore diffinitiuā ut qn fertur ſnīa diffi
ua ſup petitione executionis ſiue p actionē
in factū qua pnuntiatur ſnīam exequendam
ut. ſ. ſiue īterlocutoriā ut qn pnūtiatur ſnīa
exequēda ſup petitione executionis iudicis
offō nobili a ſnīa ſiue pnūtiatione huiuſmo
di. ē. dictis rōnibus appellari nō poſſe: quod
pcedit niſi in pnuntia de exequēdo uel in ex
ecutione facta modus excedatur qr tūc rōe ex
ceſſus licet appellari ſʒ oēs doctores ī locis
predcīs. Et adde limitationē quā pono ī ſeq.
q. Et ex his dico q ſiue petatur executō īſtrī
p actionē deſcendentē ex cōtractu ſiue iudi
cis officio a ſnīa appellari n poterit niſi mo
dus excedatur ut dictū eſt. Et ſi agatur actio
ne deſcendēte ex ɔtu modus cōcludendi in
libello & ſentētiandi eſt q petatur īſtrumen
tum exequi & pnuntietur exequendū ſicut
in ſnīa dictū eſt qd eſt bene notandū: ſecus
putarē ſi cōcluderet conuētū condēnari &
condēnatum cogi ad ſoluēdū: qr tunc neceſſa
rio oporteret pnūtiāri ſeu ſnīari iuxta peti
tionē & ſibi īputet agens de ſimo. c. lʒ hely.
de uer. ſig. cle. ſepe. & qd ibi no. uñ agēs dʒ
eſſe cautus q cōcludat conuētum aſtringi ad
ſoluendū ſm formā inſtrī non aūt cōcludat
eum condēnari ad ſoluendum.

Xxxxvii. qro q dictū ē ī precedēti. q. ab
executione appellari n poſſe: an pcedat quo
ad oēm appellatiōis effectū: Rñdeo nō quo
niā id uerū ē ab executione appellari non pōt
quo ad finē īpediendi executionis ſeu meris
executoris pceſſū: ſed quo ad finē deuoluē
di cām appellationis ad ſupiorē tʒ appellatio
etiā a mero executore īterpoſita ut no. Spe.
in ti. de acti. & pet. §. ſup actionibus & peti
tionibus. uer. ſʒ quid ſi ātēq. in. v. coll. quo
tñ caſu appellaº nō iuſtificatur ex ſola oblati
one pbōnis ſicut iuſtificaretur ſi executor aſ
ſumeret ptes cognitoris ut no. Inno. de elec
c. cū inter canonicos. & Spe. ī. d. uer. ſʒ quid
ſi antēq. ſʒ An. de bu. ut premictitur dicen
tem in. c. dilecto. de appel. in. ii. col.

Xxxxviii. qro iuxta premiſſa ut ſciatur
qn modus exceditur ī cā appellationis qualis
dēat eſſe pceſſus an ſicut qn appellatur ab ī
terlocutoria an ut a diffinitiua. Pro cuius. q.
deciſione uideri oʒ uerū pnuntia a qua pnun
tiatur inſtrumentū exequendū ſit interlocu
toria uel diffinitiua: Reſpondeo ē īterlocu
toria & ſic cū expreſſione cauſe uidelʒ ex eo
qr modus excedatur & in quo & alias appel
latio non tʒ ſm Bar. in. d. l. ab executore &
clarius p Spe. in ti. de exec. ſen. §. nunc uidē
dū. uer. quid ſi ab executore & uer. nunquid.
cum enī non poſſit appellari niſi modus exce
datur ut ſupius dictum ē: modū excedere nō
pōt niſi cā expreſſa ſm Bar. & Spe. ubi. ſ. et
Io. an. in prealle. §. in quibus. uer. quito. &
ſic ſm eos ē mera interlocutoria. p hoc facit
qd no. in auten. de here. & fal. §. ſi quis autē
non īplens in glo. ſup uerbo decreto incipit
. ſ. admonitorio q̄ uult q monitio iudicis fa
cta heredi q ſoluat legata ſit interlocutoria:
& p hoc dicit ibi Ange. apparet q iudex qui
precipit debitori q ſoluat ſm formā. l. ſi debi
tori. ff. de iudi. uel etiā neganti uel forte mā
dando inſtrumētum confeſſionatū executiōi
mandari ſm formā ſtatutorū Italie precipiē
do dicitur ferre interlocutoriā non diffiniti
uā ſm eū. Hec intellige qn talis pnuntia ten
dit ſolū ad finē executionis & pductio inſtrī
ſit ſine aliqua cauſe cognitione: ſecus ſi fiat
poſt terminū ad opponēdū: & dicēdū qre in
ſtrū nō dēat pnūtiari exequēdū: & ſic fiat
cū cauſe cognitione: quia tunc hʒ uim diffi
nitiue: & de ea ut de diffinitiua eſt cēſendū
ſm theoricā Io. an. in. c. peruenit. de appel. &
Bar. in. l. non fatetur. ff. de confeſ. quo caſu
ideo hʒ uim diffinitiue quia pricipale nego
tium diffinit & non plus p diffinitiuā ope
rari poſſet ar. eorum que dicit Io. an. in. i. gl.
de appellatio.

Xxxix. quero iuxta premiſſa pronūtiatur
inſtrumentū exequendū pone ad rē uenditā

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

contra uenditoreꝫ uenditor expreſſa iuſta cā
appellat emptor petit fructus rei uendite ſeq̄
ſtrari ſeu rem uenditā: queritur nunquid poſ
ſit? Rn̄deo ſic: quoniā & ſi quando appella
tur a ſnīa diffinitiua non fiat ſequeſtruꝫ niſi
perſona ſit ſuſpecta ut no. ff. de appella. l. im
peratores. & de ſequeſt. poſſ. & fruc. c. fi. ta
mē ī propoſito cuꝫ appelletur ab executione
ſeu mixtim ab executione & interlocutoria
ſequeſtrū fieri debet indiſtincte ut fit quādo
appellatur ab executiōe ſnīe ut. d. l. ab execu
tore. C. quo. appel. non re.

Quīquageſimo quero an excluſus ex for
ma ſtatuti ab exceptionibus proponēdis poſ
ſit iudicis officiuꝫ implorare per quod credi
tor ab agendo ſeu a petendo executionem ꝓ
hibeatur? Rn̄deo ſic quia prohibitus excipe
re non prohibetur iudicis officium implora
re ut. ff. de peti. hered. l. plane. & l. fi. & l.
iii. in fi. ff. nau. cau. ſtab. & in. d. §. & parui
refert. & in. d. l. plane.

Quīquageſimoprimo quero iuxta proxi
mam q̄ōnem. Si debitor exceptione a ſtatuto
excluſa munitus iudicis officium imploret:
an lite pendente creditor impeditur executi
onem petere: uel creditor petit executionem
reus implorat iudicis officium: an executio
retardetur? Rn̄deo iudicis officiuꝫ īnititur
equitate reſpectu utriuſqꝫ partis: ne creditor
uidelicet cuꝫ aliena iactura lucretur: & debi
tor damnū patiatur. Si igitur tam iudicis of
ficium imploratum requirat altiorem indagi
nem q̄ꝫ executio que petitur per creditorem
ut quia requirat ordinem iudicii iuxta no. in
c. fi. de offi. iudi. tunc executio non impedi
tur ſiue iudicis officium imploretur corā eo
dem iudice ſiue & fortius coraꝫ diuerſo ſicut
dictū eſt ſi petitur in integrum reſtitutio &
ſi opponuntur alie exceptiones: quia non fo
ret equitas ꝙ executio retardaretur ꝓpter iu
dicium ordinarium intentatum: & cui dene
gatur defenſio multo magis actio. C. de trāſa
cti. l. nec intentio. Si uero non requireret alti
orem indaginem ut quia haberet inſtrumen
tum de exceptione cōpetente quod ſimiliter
executionē mereretur tunc executio impedi
tur: quia ſic dictat equitas: & ſic hoc caſu nō
denegatur exceptio: & quia eſt quedā mutua
petitio que ſimiliter terminari debet cum eq̄
inſtrumenta ſunt priuilegiata ut nota. de mu
tu. peti. c. i. & l. i. §. fi. ꝺ uari. & extraord.
cogni. per Bar. & in auten. & conſequenter
per doc. C. de ſent. & interlo. o. iu. melius in
dicto. c. i. de mutu. petit. & idem dico ſi per
uiam nullitatis agatur: quia creditor petat ex
equi & debitor inſtrumētum nullum pronū
tiari: uel econtra debitor petat inſtrumentuꝫ
nullum pronuntiari: & creditor petat exequi
coram eodem iudice.

Quinquageſimoſecundo iuxta premiſſa
quero dictum eſt abunde ſupra in. xi. q̄ōne ꝙ
exceptio nullitatis que poteſt incōtinenti ꝓ
bari impedit executionem inſtrumenti. Sed
quid ſi cōmiſſa ſit cauſa nullitatis ad inſtanti
am debitoris uni iudici: & creditor petat exe
cutionem coraꝫ iudice ordinario cauſe cui iu
dex delegatus nullitatis inhibet ne nullitatiſ
cauſa indeciſa pendente procedat tā iudici q̄ꝫ
parti. nihilominus iudex ordinarius cauſe ad
inſtantiam creditoris cōmiſſione & inhibiti
one non obſtante exequitur inſtrumentum:
an tēat facta lite pendēte & poſt inhibitionē
Rn̄deo ſic quia motio huius litis non impe
dit executionem prout expreſſe no. Innoc. in
c. cum in iure. de offi. delega. ſuper uerbo de
mandato. nec impedit inhibitum: quia nō im
peditur litis proſecutio ſuper nullitate: quia
hoc ſpeciale eſt quando tres diffinitiue ſnīe
conformes late ſunt ut in cle. i. de re iudic. q̄
ponit ius nouum & ſpecialem caſum: & ſi a
gens obtinebit in cauſa nullitatis obtinebit
reuocationem executionis de reſtitutio. in
integ. c. ſubſtituta. C. de preci. imper. offer.
auten. que ſupplicatio. & de procur. c. in no
ſtra. & c. auditis. & de re iudi. c. paſtoralis.
in cle. nec obſtat. ff. de iudi. l. ſi pretor. in fi.
ad quam reſponde ut reſpondet Inno. in. d. c.
cum in iure. & hoc tenent domini de rota eo
rum deciſione. cclxxxii. Si uero ageretur de
nullitate coram eodem iudice dic ut in proxi
ma q̄ōne dictum eſt.

Liii. quero iuxta predicta quid ſi ſtatutuꝫ
dicat ꝙ nulla exceptio neqꝫ defēſio admicta
tur? Bar. in. d. §. & parui refert. dicit ꝙ tunc
neqꝫ iudicis officiuꝫ poterit implorari: ſub
dit tamen ꝙ tunc & forte poterunt a iudice
exceptiones opponi cum hec generalitas ſit
nimis ampla arg. ff. ſi quis cautio. l. ſed & ſi
quis. §. queſitum. & quod not. glo. in. c. ex
parte. de offic. delega. & ſic recedit quaſi a di
ctis ſuis paulo ante in dcō. §. & parui refert.
de quo dic ut dixi ſupra in quarta queſtione
ſatis ample. In predicta tamen. l. plane. ff. de
petitione heredita. tenet abſolute ꝙ hoc caſu
non poſſit iudicis officiuꝫ implorari. Tu au
tem dicas ꝙ neduꝫ iudicis officium ſed neqꝫ
iuſte exceptiones per dicta generalia uerba in
telliguntur excluſe ut uult Spe. in ti. de obli
ga. & ſolu. §. i. uer. inſtrumentū. ſuper uer.
nullam aliam contrariā exceptionē ſeu defen
ſionem opponere per quaꝫ conuentionē nō
intelliguntur excluſe iuſte exceptiones ſimi
les reſpectu uerbi exceptionem ut dixi. ſ. in
prima q̄ōne. Sed ſi ſtatutum tolleret defenſi
onem expreſſe ut in terminis tertie q̄ōnis de
exceptionibus dictū eſt: tunc putarem uerū
dictum Bar. ꝙ uideꝫ iudicis officium implo
rari nō poſſit ut ſi diceret ſtatutuꝫ ꝙ non ob
ſtante exceptione ſolutionis & cet. & defen
ſione ut iuris agēdi ſeu mutue petitionis &
quibuſcunqꝫ aliis exceptionibus & defenſio
nibus inſtrumenta executioni mandentur: et
forte ſi diceret non obſtāte ꝙ iudicis officiū
imploraretur: uel ꝙ non poſſit implorari ī cā
executionis inſtrumentorū ut dictat ſtatutū
ciuitatis Ancone quod dixi. ſ. in. iii. q.

Liiii. quero quo remedio ſuccurritur de
bitori exacto qui habet iuſtas exceptiones ta
men a ſtatuto excluſas? Rn̄deo ꝙ ſoluat & re
petat conditionem ſine cauſa ſm Bar. in. l. iu
lianus uerū debitoreꝫ de cōditi. indebi. & in
dicto. §. & parui refert. nec obſtat ꝙ repeti n̄
poſſit tanq̄ꝫ indebituꝫ quod ſoluitur iudicis
mandato. C. de condi. indebi. l. i. quoniam id
uerum eſt ſi ad repetendum ſolutum compe
tit ſolum cōditio indebiti uel ſine cauſa ſecus
ſi alia actio competat: ut ſi uolebam oppone
re exceptioneꝫ dolo facis petere quod reſtitu
rus es. nam non admiſſa exceptiōe huiuſmo
di ſolutum repetere poſſum actione mihi cō
petente. At ſi haberem neceſſario condictio
nem indebiti uel ſine cauſa intentare etiam
non excludor ut. ff. mandati. l. ſi fideiuſſor
§. omnibus. & ff. de condi. ſine cau. l. ſi ful
lo. nec obſtat. l. i. de cōdi. inde. quia loquitur
eo caſu quo in primo iudicio examīari potu
it an foret debitum uel indebitum arg. eoruꝫ
que ibi ſcribit Cy. facit de iureiurā. c. debito
res. ubi debitores propter iuramentū cogun
tur ſoluere uſuras & repetunt quia obſtāte
iuramento ſe exceptione uſuraria tueri non
potuerunt. Nam ſoluens quia ex forma ſtatu
ti non poteſt opponere exceptionē doli uel
metus non dicitur inſtrumentum approbare
Sed uidetur ſoluere ne capiatur: ideo ſolutū
repetere poteſt ſm Bar. C. quod me cau. l. ii.
ad fi. Ex quo ibidem Bal. not. ꝙ licet ſtatutū
tollat exceptionem habentem in ſe naturaleꝫ
equitatem: tamen ſoluens repetere poteſt nō
quia tutus exceptione: ſed quia tutus naturali
equitate quod dicit eſſe notandum.

Lv. quero quādo petitur executio inſtru
menti continentis debituꝫ frumenti uini uel
olei utruꝫ habeatur ratio extimationis a tem
pore more? Rn̄deo ſm opi. glo. in. l. in hac.
ff. de triti. non habetur quia officiuꝫ iudicis
exequentis ſe non extendit ad hec. ſed ſuper
inſtrumento ſolum petitur executio: & tem
pore celebrati inſtrumenti uidetur lata ſentē
tia: & a tempore more uſqꝫ ad ſententiaꝫ ha
betur ratio intereſſe ſm glo. ſed Bart. tenet
ꝙ etiam poſt ſententiam creſcit extimatio ut
l. iii. §. in hac. ff. comodi. ſm lectu. Bart. &
ſic poſt inſtrumentum huiumodi celebratū
ſm eum qui in his terminis hoc tenet ī. d. §
in hac. tetigit in. l. uinum. ff. ſi cer. pe. quod
intellige uidelicet creſcere extimationeꝫ dedu
cto tempore quod datur iudicatis ſeu ad ſol
uendum ex forma ſtatuti. ff. de uſur. l. in fi
deicōmiſſum. in prin. ſm eum.

Lvi. quero dictat ſtatutum ꝙ nō poſſit pe
ti executio inſtrumenti poſt decem annos: an
poſt decem ānos poſſit creditor agere uia or
dinaria & inducere inſtrumentum ad proba
tionem debiti ad finem ſententie condemna
torie exequende non ad finem executionis
Bal. in. l. plane. ff. q̄ꝺ fal. tu. auc. dicit audiuiſ
ſe Bar. dicentem ꝙ ſic ar. dicte. l. Tu auteꝫ di
cit ipſe conſidera uerba ſtatuti: aut ſtatutum
diſponit de exceptione contra executionem
aut contra debitum prīcipale. Primo caſu ue
rum dicit Bar. Secūdo non ar. de tute. & rō.
diſtra. l. i. §. in tutela. ſm eum & ſic Bart. ue
rum dicit in exemplo propoſito quo ſtatutū
diſponit de exceptione contra executionem
Ad hoc quod dixi ſupra in quarta & ſexta. q.
Ad hoc quia & ſi ſtatutum diſponit ꝙ inſtru
menta habeant executionem: non propterea
tollitur quo minus poſſit ordinarie agi & ꝑ
illa probari ſicut ſi diſponeret poſſe procedi
ſine figura iudicii: poſſet nihilominus ordīa
rie agi ut in cle. ſepe. de uerbo. ſigni. in fi. ni
ſi per ſtatutum tolleretur iudici poteſtas pro
cedendi aliter q̄ꝫ per uiam executiuꝫ uel mā
daretur per principem iudici ꝙ exequatur nā
eo caſu nō poſſet ordinarie agi per ea que no
tantur in dicta clem. in fi. in glo. ſuper uerbo
non contradicentibus.

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

Lvii·quero ſi ex forma ſtatuti obligatus
debet aſtringi uigore publici inſtrumenti ſal
uis certis exceptionibus an clericus ſuccedēs
laico debitori per inſtrumentū obligati pote
rit aſtringi coram iudice laico? Rñdeo quia
clericus etiam in realibus debet gaudere bene
ficio clericali & conueniri in foro eccleſiaſti
co iuxta no·in auten·ut omnes obe·iudic·§·
licet conſiderantes· & per Archi·de cle·con
iuga·c·i·uer·vi·Et quia ubi cōtra heredez de
bet fieri executio oportet premicti uocatio
nem & aliquam cauſe cognitionem quam in
clerico iudex ſecularis premictere nō poteſt
ar·ad hec quod nota·per Inno·de iudic·c·qa
V·ſm dominos de rota ſic tenentes eorū de
ciſione·cclxvi·que incipit Obligatus eſt ci
uis auionenſis & ce·in deciſionibus nouis·

Lviii·quero plane conſtat ſurdum & mu
tum ſimul etiam a natura contrahere ſeu ini
re poſſe contractus & omnia que cōſenſu cō
trahuntur·ff·de actio· & obliga·l·in quibuſ
cunqȝ·ff·de reg·iur·l·ubi non uoce·ff·de pa
ctis·l·item quia· & qđ ibi no·ff·de acqui·he
re·l·mutum ubi Bar·ponit qualiter notarius
rogatus debeat ſcribere inſtrumentuȝ de ſpō·
c·cum apud· & ·c·tue·cuȝ ſimilibus dūmodo
mutus & ſurdus intelligat quod agit inſti·de
here·quali· & diffe·§·i·ff·de uerbo·obliga·
l·i·in prin· & extenſe explicat Bart·ibi & la
tius Io·an·in·d·c·cum apud·ubi materiaȝ mu
ti & ſurdi latius alio explicat·Intelligere aūt
in dubio preſumitur ut no·C·qui teſta·face·
poſſ·l·diſcretis·in uer·non hēat· & ·C·đ co
dici·l·nec codicillos·Quid ergo erit de cōtra
ctibus huiuſmodi cum omnes contractus ho
die fiant per ſtipulationem an teneant? Bar·
in·d·l·i·§·ſi quis ita·de uerbo·obliga·dicit ꝙ
ualet ut contractus ſine ſtipulatione celebra
ti quia idem eſt intelligere per ſigna & intelli
gere per nuntium ut·ff·ad trebel·l·ſeruo in
uito·§·ſi pupillo·Qua ratione ſi ī inſtrumē
to non continetur mutuum:ſed cōfeſſio mu
tui recepti non poſſet agi ex tali inſtrumēto
ex ui ſtipulationis ſed deberet agi certi condi
tione ex mutuo & probaretur per confeſſio
nem cotentam in inſtrumento· Sed ſi inſtru
menta huiuſmodi habeant executionem para
tam ex forma ſtatuti dicit ꝙ cum talia inſtru
menta guarantigiam continentia habeant uī
ſnīe ſeu precepti facti in confeſſum forte ali
ud foret dicendum·Sed quia talia ſtatuta ſunt
facti non poteſt ſentētiari niſi uerbis ſtatuto
rum diligenter inſpectis:ideo per teipſuȝ di
ſpice ſm Bar·in dicto·§·ſi quis ita·Ang·ibi
dem dicit ꝙ ſi ſtatutuȝ dicit exequi inſtrumē
ta continentia preceptum guarantigie tūc lȝ
ſtipulatio ſit inutilis preceptū eſt utile ſicut
dicimus in in ſnīa ut·i·cuȝ putarem·ff·fam·
herciſ·l·poſthumus·§·ſi quis ex his·ff·de ī
offici·teſta· Nil aliud eſt querendum niſi an
preceptum ſit factum·Si aūt ſtatutum diſpo
nit exequi inſtrumenta ſuper obſeruatiōe cō
tractuum facta:tunc quia ſtipulatio inutilis ń
eſt contractus:non habet locum ſtatutuȝ &
non fit executio ſm Angel·ibi:quorum neu
trum dictum procedit:quia ſtatutū diſponēs
exequi inſtrumenta continentia preceptum
guarantigie & ce·intelligitur de inſtrumen
tis ualidis qualis non eſt ſtipulatio ſurdi &
muti·l·iiii·§·condemnatum·ff·de re iudi· ſi
ad ſtipulationem preceptum referatur· & ſi
diſponit exequi inſtrumenta ſup obſeruatio
ne contractuum habebit executionem ut cō
tractus ſine ſtipulatiōe celebratus·tene ergo
Bar·quia ſi uerba ſtatuti referantur ad ſtipula
tionem non habebit executionem·Si ad con
tractum: & tunc ſi ſubſiſtat ſine ſtipulatione
ſic·ſi uero non ſubſiſtat ſine ſtipulatione nō
ideo aduertenda ſunt uerba contractus & ſta
tuti ut dixit Bar·Laus ſemper deo·

Expeditus ſit tractatellus iſte ad lau
dem & gloriā dei omnipotētis & ce·
cū ꝓteſtatione ſaluo iure addendi ſiue
minuendi:ſubmittens ipſuȝ charitati
ue correctioni cuiuſlibet melius ſentiē
tis per me Antoninm de Canario·M
CCCCXXXIII·

Impreſſus Piſcie impenſis nobilis
iuuenis Baſtiani filii Ser Iacobi Gerar
di de Orlādis de Piſcia:Opera preſby
teri Laurentii & Franchi fratrum & fi
liorum Iacobi Cennis florentinoruȝ
opificuȝ ſub annis natiuitatis domini
noſtri Ieſu chriſti·MCCCCLXXX
VI· & die·xvi·mēſis Martii ad laudē
& gloriam domini Ieſu chriſti redem
ptoris noſtri eiuſqȝ beate glorioſe uir
ginis Marie & ſanctoruȝ Iacobi & Se
baſtiani totiuſqȝ celeſtis curie paradiſi·

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA